

JOURNALISTI

10
2017

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 8.9.2017

Alennus- myynti

Kuvatoimiston
polkuhinnoittelu
vei valokuvaaja
Juha Tammisen
ansiot.

8

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: AAPO HUHTA

○ Kääntäjä Elina Salonen sai Mediakunnalta apua työnsä hinnoitteluun. **28**

KUVA: KAISU JOUPPI

○ Praträddio är tillbaka, men konstigt nog inte på radio. Hur ser poddlandskapet ut i Svenskfinland?

18

○ Opiskelija Jasmina Kauta selvitti, millaisia jutuista tulee, kun etsii haastateltavat sattumanvaraisesti.

25

KUVA: MARJAANA MALKAMÄKI

○ Vierailijaprofessori Jussi Pullinen moittii medioita ”möykkyajattelusta”.

15

KUVA: JOONAS BRANDT

○ Italialaistoimittaja Lirio Abbate elää poliisin ympärivuorokautisessa suojelussa.

12

Yyteitä nolla

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Journalistiliiton hallituksen elokuun kokouksessa kirjattiin pöytäkirjaan tieto, joka otettiin vastaan lievän hämmennyksen vallassa. Liiton piiriin kuuluvilla toimialoilla ei juuri tuolloin ollut meneillään yhtään yt-neuvottelua.

Liiton hallituksen kokouksissa yt-tilanne on vuosia ollut vakioaihe. Pitkä on myös ollut neuvottelujen kohteena olleiden yritysten luettelo ja hämmäntävät isoja ne numerot, jotka ovat kuvanneet uhanalaisen työpaikkojen määrää.

Kokouksissa on käyty läpi tulevat, meneillään olleet ja päättyneet neuvottelut. On mietitty kunkin prosessin yleisiä ja erityisiä piirteitä. On ynnätty tuloksia eli laskettu irtisanottujen, eläkkeelle ennenaikaisesti lähteneiden ja muilla järjestelyillä ulos ohjattujen määrää. Hieman lohtua ovat tuoneet muutamien vaikeiden prosessien tulokset: luottamusmiehet ja muut neuvottelijat

ovat onnistuneet keventämään työnantajan tavoittelemia leikkauksia.

”Isot mediatatlot ovat julkaisseet näköaloja avaavia tulostietoja.

Vuoden 2008 jälkeen viime vuoteen asti media-alan yt-neuvotteluissa on irtisanottu keskimäärin 200 henkilöä vuodessa. Sen lisäksi eläke- ja muilla pakeiteilla on vähennetty satoja työpaikkoja. Työvoimaa on pienennetty myös kiristämällä määrääkaisen ja muun sijaistyövoiman käyttöä. Neuvotteluja on käyty vuosittain kymmenissä yrityksissä, joista useissa väkeä on vähennetty monella erillisellä neuvottelukierroksella.

Rakennemuutos, mainosrahavirtojen uusjako ja talouden lama ovat kiusanneet media-

alan ihmisiä erityisen kovakouraisesti. Parin viime vuoden aikana vähennetyn väen määrässä on tosin tapahtunut käänne, jota voi selittää sillä, ettei enää ole mistä leikata.

Näkyvillä on muitakin myönteisiä merkkejä. Maa alkaa nousta lamasta, talous kasvaa. Lehtiin on ilmestynyt yhä enemmän ilmoituksia vapaista työpaikoista – jopa journalistien työmarkkinoilla ihmiset tuntuvat lamavuosia enemmän siirtyvän uusiin tehtäviin. Työtömien määräkin on kääntynyt laskuun.

Isot mediatatlot ovat julkaisseet näköaloja avaavia tulostietoja, viimeksi Keskisuomalainen, joka luonnehti alkuvuoden tulosparanemaansa vahvaksi. Samanlaisia kaikuja on kuulunut Alma Mediasta ja Sanomasta. Toki niissä ollaan vielä kaukana menneiden aikojen tuloksista, mutta suunta on nyt oikea.

Mitä isot edellä, siihen pitäisi pientenkin pystyä, jotta tästedeskin pöytäkirjoihin voitaisiin kirjata: yyteitä nolla.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Samaan aikaan toisaalla

Suomalainen media on seurannut viime viikot hurrikaani Harveyn liikehdintää Pohjois-Amerikassa. Yleisö valmisteltiin tapahtumaan: myrskyn kehkeytymistä ennakoitiin, sen liikkeitä ja tulevia tuhoja ennustettiin ikään kuin elokuvan trailerina.

Ja lopulta tuli ensi-ilta: Harvey päihitti Katriinan, joka tuhosi Louisianaa vuonna 2005.

Samaan aikaan toisaalla on käynnissä inhimillisiltä vaikutuksiltaan Harveytakin kovempi tuho-

tulva, jota ei ole seurattu kuin jännitysnäytelmää. Se kun sattuu tapahtumaan eteläisessä Aasiassa: Bangladeshissa, Intiassa, Pakistanissa ja Nepalissa.

Tätä se on, länsimainen tiedonvälitys. Uutiskoneet on viritelty rikkaille kotipihoille, joilla uhan alla on miljardien arvoiset omaisuusmassat. Aasiassa monsuunin kourissa on kuollut 1200 ihmistä, köyhää väkeä.

Tähän on tyytyminen yhä useammin, kun ulkomaantoimituksien voimavaroja on vähennetty.

KASVO

KARI VAINIO

- 59-vuotias Turun Sanomien vastaava päätoimittaja.
- Toiminut nykyisessä tehtävässään vuodesta 2009.
- Ennen sitä vetänyt alue- ja urheilutoimistusta, toiminut ensimmäisenä monimedia-päällikkönä sekä toimituspäällikkönä.

Turun torin jälkeen

Vaikean työn purkaminen alkoi heti luontevasti, mutta rasistisen vihan setviminen turhauttaa, sanoo Turun Sanomien vastaava päätoimittaja Kari Vainio.

NINA ERHO, TEKSTI • JUSSI VIERIMAA, KUVA

Turun puukotusten uutisoinnin jälkihoito alkoi toimituksessa heti tapahtumailtana 18. elokuuta. Silloin **Kari Vainio** kyseli kollegansa **Riitta Monton** kanssa etenkin kesätoimittajilta, miten nämä jaksavat.

"Varmistimme myös, että kaikki pääsevät kunnolla kotiin ja ettei kukaan jää ihan yksin tapahtuneen kanssa."

Seuraavana maanantaina toimituksessa järjestettiin keskustelutilaisuus ja perjantaina toinen. Väkeä rohkaistiin myös hakemaan apua työterveyshuollosta ja jäämään tarvittaessa kotiin lepäämään.

Päätoimittajan omaa jaksamista ovat kantatelleet pitkän uran opit. Silti hän valehteli, jos väittäisi yöuniensa olleen ennallaan.

"Ja olisin kyllä huolissanikin, jos tämä ei tuntuisi missään."

YLIMÄÄRÄISILLE KIERTEILLE jälkihoito sinkoutui 20. elokuuta, kun **Jussi Halla-aho** (ps.) kyseenalaisti Facebookissa **Rebekka Härkösen** jutun puukotusten uhreja auttaneesta maahanmuuttajasta. Vaikka kommentti oli perusteeton, Härkönen sai vihaviestiryöpyn ja tappouhkauksen.

"On surullista, että eduskuntapuolueen puheenjohtaja toimii noin hetkellä, jolla jokaisen pitäisi kantaa huolta yhteenkuuluvaisuudesta. Koskaan ennen meitä ei ole vaadittu todistamaan, että joku on tehnyt jotain hyvää", Vainio sanoo.

Ulkopuolisten pääsy toimitukseen on nyt estetty entistä tarkemmin ja sen ulkopuolella liikkumiseen on tehty uusia järjestelyjä. Vainiota harmittavat trollauksen setvimiseen kuluvat resurssit, joille olisi käyttöä uutistystyössä.

Vihapuhetta ja Halla-ahon kommenttia *Turun Sanomat* kommentoi sekä jutuillaan että somessa. Silti tunnistettava on myös raja, jonka jälkeen oikeistakin perusteluista seuraa vain lisää turhaa vääntöä, Vainio sanoo.

TOIMITUKSENSA UUTISOINTIIN puukotuksista hän on tyytyväinen. Kiitosta saavat etenkin eri ammattilaisten yhteispeli ja hyvien haastateltavien löytäminen.

Kehitettävää hektinen uutistilanne paljasti esimerkiksi toimituksen videovalmiuksista. Sen sijaan **Vappu Kaarenojan** *Suomen Kuvalehteen* kirjoittama, *Turun Sanomien*kin uutisointia suominut kolumni ei saa Vainiota ripottelemaan tuhkaa.

"Koskaan ennen meitä ei ole vaadittu todistamaan, että joku on tehnyt jotain hyvää."

"Iso kuva on kohdallaan, kun huomioi alun paineen ja sen, millaisiin ylilyönteihin kaikkialta tulvineissa 'tiedoissa' olisi ollut eväät."

Kritiikkiä lehti sai myös jutustaan 27. elokuuta, jossa haastateltiin maahanmuuttoon ja kotoutumiseen vuosikymmeniä perehtyneeksi tutkijaksi esiteltyä nimetöntä henkilöä. Jutussa ei ollut toimittajankaan nimeä.

"Ratkaisu on harvinainen, mutta tässä tapauksessa perusteltu. Näin toimimme vain ja ainoastaan tutkijan suojelemiseksi", Vainio sanoo. ●

TUKEA UUTISOINTIIN

● Ohjeita terrorismista uutisointiin ovat antaneet monet tutkimuskeskukset ja järjestöt. Unescon käsikirja "Terrorism and the Media", antaa ohjeita muun muassa terrorismiin liittyvien rikostutkintojen ja -oikeudenkäyntien seurantaan.

● Ohjeita on koottu myös International Journalists' Networkin verkkosivustolle.

Suhteutettu uhka. Kairon-kirjeenvaihtajanakin työskennellyt Jukka Huusko sanoo tiedon suhteuttavan myös omaa terrorismipelkoa.

"Jokainen rivi on julkisuustyötä"

MARJA HONKONEN, TEKSTI • LIISA TAKALA, KUVA

Media ei voi kieltää terrorismilta sillä tavoiteltua huomiota, mutta ehdoitta sitä ei tarvitse antaa, sanoo jihadistien mediataktiikoihin syventynyt toimittaja Jukka Huusko.

Terrori-iskun tavoite on lietsoa paniikkia, luoda sekasortoa ja polarisoida kansaa. Tekijät haluavat osoittaa, että yhteiskunta on kyvytön suojelemaan omiaan.

"Kaikki sellainen journalismi, joka vahvistaa näitä, on terroristien pussin pelaamista", sanoo *Helsingin Sanomien* ulkomaantoimittaja **Jukka Huusko**.

Huusko vietti viime kevään ja syksyn tutkien salafisti-jihadistien mediastrategioita Freie Universitätissä Berliinissä Helsingin Sanomien Säätiön toimittajastipendin turvin. Hän myöntää median olevan mahdollottoman tehtävän edessä. Yksi iskujen tarkoitus on aina saada niille mahdollisimman suuri huomio.

"Joka ikinen rivi on julkisuustyötä Isisille ja al-Qaidalle. Siitä ei pää-

se eroon, että olemme osa tätä ongelmaa."

POLIISSI TUTKII tällä hetkellä Turussa 18. elokuuta tapahtuneita puukotuksia terroristisessa tarkoituksessa tehtyinä murhina ja niiden yrityksinä. Epäillyn motiiveista tai hänen kirjoittamastaan manifestista ei toistaiseksi ole julkaistu tietoa. Julkisuudessa väkivallanteot on liitetty osaksi jihadististen terrori-iskujen sarjaa Euroopassa.

Huusko löytää tapauksen uutisoinnista sekä kiitettävää että ongelmakohtia. Jutut sankareista ja uhreista ovat kuin suoraan tutkijoiden suosituksista: iskun kohteena olleen yhteisön inhimillisyyden korostaminen voi ehkäistä radikalisoitumista.

Julkaisematta taas olisi voitu jättää esimerkiksi vääräksi osoittautuneet huhut ihmisiä kadulla jähdannesta miekkamiehistä tai yleisöltä saadut videot, joiden konteksti oli epäselvä. Pahimmillaan väärät huhut voivat haitata viranomaisten toimintaa.

Toisaalta Huuskoa ärsyttää "hys-

syttelymentaliteetti", jona hän näkee esimerkiksi vertaukset kouluampuihin. Hän ei kiistä, etteikö ilmiöissä olisi rinnakkaisuutta, mutta muistuttaa että yleisölle olisi tärkeää ymmärtää jihadistisen terrorismin olevan taustajärjestön sotilaallinen strategia länsimaita vastaan. Tietämättömyyskin palvelee terroristien etua.

Jos siis Turun puukotukset ylipäätään edes millään tavalla liittyvät jihadistiseen terrorismiin:

"Spekuloiminen on terrori-iskujen yhteydessä hyvin vaarallista", Huusko korostaa.

UUSIEN ISKUJEN varalta ulkomaantoimittaja painaisi kollegoiden mieliin kolme ohjetta: älä toista propagandaa, älä julkaise vahvistamattomia huhuja, äläkä edistää vastakkainasettelua, joka on myös äärioikeiston tavoite.

Huusko olisi myös tarkkana siitä, kuinka paljon ja miten teki-joistä kirjoitetaan.

"Mediamateriaalia käytetään Isisin omassa propagandassa hyödyksi."

Hän toivoo journalisteilta jatkosakin rohkeutta raportoida aiheesta nimellään. Esimerkiksi *Turun Sanomat* päätyi julkaisemaan yhden aiheita käsitelleen tutkijahaastattelun nimettömänä, tekijänään "työryhmä".

Huusko ei halua ottaa kantaa haastattelun sisältöön, mutta pohdii ratkaisun järkevyyttä.

"Se vain lisää mystiikkaa, jos haamukirjoittajat haastattelevat haamuasiantuntijoita."

Sen Huusko myöntää, että radikalismi on niin tulenarka aihe, että siitä alkaa olla vaikea kirjoittaa mitään ilman pelkoa viharyöpystä.

"Islamiin liittyvät asiat ylipäätään ovat vahvasti politisoituneet. Siinä on varmasti mediassakin ollut vikaa."

Korjausliikkeeksi riittäisi hänen mielestään se, että työt tehdään hyvin. Toimittajien täytyy tiedostaa, että sanan- ja uskonnonvapautta käyttää hyväkseen myös väkivaltaisia ajatuksia hautovia ryhmiä.

"Heidän toiminnastaan pitäisi pystyä tekemään hyvää, tutkivaa journalismia." ●

ASKO LEHTONEN

lehtonenasko@gmail.com
KIRJOITTAJA ON SALON SEUDUN
SANOMIEN YHTEISKUNTA-
TOIMITUKSEN ESIMIES.

Kuivana, kiitos

M

illaisena sinä haluat minut, kysyi uutinen.

Kuivana, kiitos, minä vastasin. Kui-

vana ja tyynenä. Sellaisena minä sinusta pidän ja sellaisena minä sinut haluan, niin kuluttajana kuin tekijänä. Maailma muuttuu, mutta minä haluan, että sinä mietit kaksi kertaa ennen kuin muutat tapaasi kertoa sen muuttumisesta. Alatyylisyys ja yliampuus eivät ole sinun tyyliäsi.

Kun Turun keskustassa tapahtuu kauheita, sinä kerrot parin päivän perästä, että epäilty puukottaja on vangittu. Et sano, että terroristimurhaaja, vaikka sinua lukeva peruskiihkeä poliitikko haukkuu sinua asiallisuutesi takia vääristelijäksi.

SINUN EI tarvitse kertoa, miten minun pitäisi ajatella, vaan antaa ainekset omalle ajattelulle. Rakkaat sukulaisesi analyysit voivat analysoida ja kommentit kommentoida. Nekin tietävät, että ilman sinua niillä ei ole polttoainetta.

Sinun ei tarvitse kertoa minulle, että tapahtumat ovat järkyttäviä. Riittää, kun kerrot, mitä tapahtuu ja annat minun järkyttyä ilman ohjeistusta – jos olen järkyttyäkseni.

Koska rakastan sinua, uskallan esittää muutaman moitteen. Ei siitä, mitä kerrot, vaan siitä, miten sen teet.

Olen esimerkiksi täysin kyllästynyt siihen, kuinka usein kuvaat tilannetta täysin pysähtyneeksi. Pysähdyksissä joko ollaan tai ei olla. Yhtä lailla on hassua sanoa, että piharakennus tuhoutui tulipalossa täysin. Tuhoutuminen on totaalista ilman adverbejakin. Milä naapurin vaja näyttäisi, jos se olisi tuhoutunut vain vähän?

Sinun ei myöskään tarvitse

arvioida minun puolestani, toimiko haastateltavasi työssään pyyteettömästi. Sen voin päätellä itse, kunhan ensin kuulen, mitä sinä hänestä kerrot.

Uskon, että sinua itseänsikin nolottaa, kun luet valtavuuksista, huikeuksista ja mykistävyyksistä. Niin kuin silloin, kun hihkuit kaljanmyynnin vapautuvan rajusti.

Nämä eivät ole pelkkiä kauneusvirheitä, makuasioita tai tyylikysymyksiä. Ne eivät korosta tai painota viestin ydintä, vaan päinvastoin hämärtävät sitä. Ne tuhlaavat asiakkaan aikaa ja ne ohjaavat lukijan, kuulijan ja katselijan ajattelua ennen kuin hän on saanut tietää, mitä oikeastaan on tapahtunut. Pahimmillaan ne muuttavat vakavan asian vitsiksi.

MEDIATUTKIJA, professori **Charlie Beckett** kävi keväällä Ylen seminaarissa kertomassa, että valemedia on parasta, mitä journalismille on tapahtunut vuosiin. Miksi näin? Siksi, että se pakottaa toimittajat kuuntelemaan ihmisiä nykyistä enemmän ja tekemään juttunsa yleisölle. Valemedian myötä myös roska erottuu paremmin laadusta. Kuulostaa hyvältä.

Beckettin mielestä perinteisen media pitää muodostaa entistä parempi tunneside yleisöönsä. Ylen jutun mukaan tärkeää asiaa koskevan uutisen pitäisi koukuttaa kuin kissavideo.

Rakas uutinen, ole nyt varovainen. Sinun pitäisi samalla herättää tunteita ja miettiä, tarvitsetko kieleesi edes kovin monta tunteita mukanaan uittavaa adjektiivia. Pyöreä ja kantikas ovat yksiselitteisiä laatusanoja, mutta jo värien kanssa kannattaa olla varovainen. Useimmiten todellisuus on harmaa, joskus jopa järkyttävän harmaa. ●

Hintarysäys

Urheilukuvaaja Juha Tammisen ura hyytyi kuvatoimiston muuttuneeseen hinnoitteluun.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • AAPO HUHTA, KUVAT

Urheilutapahtumien kuvaamista Suomessa, Brasiliassa, Argentiinassa, Paraguayssa, Meksikossa ja muualla Latinalaisessa Amerikassa. Jalkapallon Veikkausliigaa, MM-kisoja, Englannin Valioliigaa, Italian Serie A:ta, Brazilian sarjoja. Jääkiekon SM-liigaa, pesäpalloa, hiihtoa, yleisurheilua. Kuvia kirjoissa, lehtijutuissa, Sky Sportsin ohjelmissa. Kuvia ympäri urheilua seuraavan maailman.

Juha Tammisen ura urheilun, ennen kaikkea jalkapallon, kuvaajana on komea. Kirjoittavana toimittajana aloittanut Tamminen siirtyi vähitellen kuvaajaksi jo 1980-luvun puolivälissä. Hän on kuvannut **Diego Maradonan** kuuluisan pujottelumaalin Englantia vastaan vuonna 1986. Hän on haastatellut ja kuvannut **Pelén**.

Mutta vuodesta 2014 lähtien urheilukuvaamisella eläminen on ollut Tammiselle vaikeampaa kuin koskaan ennen. Tarkemmin sanoen se on ollut lähes mahdotonta. Eikä Tamminen ole yksin. Tämän jutun taustaksi haastatellut kollegat kertovat samaa tarinaa. Freelancekuvaaja pystyi aiemmin elämään urheilukuvaamisella Suomessa, mutta ei enää viime vuosina.

JUHA TAMMISEN toimeksiantajien joukkoon ilmestyi jo 1990-luvun lopulla Aller Median kuvatoimisto All Over Press (AOP). Pohjoismaissa toimivan, tanskalaisomisteisen yrityksen Suomen-osasto tilasi Tammiselta kuvia silloin tällöin ja maksoi niistä alan

normien mukaan – kohtuullisesti. Kolme vuotta sitten tilanne muuttui.

”Vuonna 2014 AOP Finlandista soitettiin ja kysyttiin, voisinko alkaa laittaa heille kuvia jatkuvasti. He kertoivat, että Lehtikuvaan ei olla oltu tyytyväisiä ja että he haluavat lähteä sitä haastamaan”, Tamminen sanoo.

”Minulle sanottiin, että yksittäisen kuvan hinta tulee olemaan pieni. Vastasin siinä vaiheessa, että pienikin summa on ok, jos myynnin volyymi on sellainen, että siitä kertyy riittävästi tuloa.”

Tamminen toimitti AOP:lle kuviaan muutaman kuukauden ajan. Marraskuussa 2014 hän tuli siihen tulokseen, että siinä ei ole järkeä. Vuoden 2014 kuvat jäivät AOP:lle, uusia Tamminen ei enää halunnut toimittaa.

”Totesin, että näillä hinnoilla heidän pitäisi myydä eteenpäin satoja kuviani kuukaudessa. Sain sieltä parhaimmillaankin noin sata euroa kuukaudessa.”

AOP on myynyt Tammisen kuvia eteenpäin korkeimmillaan 50 euron kappalehintaan. Kuten tavallista, kuvatoimiston osuus tästä on puolet. Tavallisimmin AOP kuitenkin laskuttaa ostavalta medialta 15 euroa kuvalta. Kuvaajalle jää 7,5 euroa.

Oma lukunsa ovat AOP:n kuukausisopimukset urheilukuvia ostavien medioiden kanssa. Sopimusmallissa tiedotusväline saa kuvia kiinteällä kuukausimaksulla. Poikkeavaa on se, että Tammisen *Journalistille* toimitamista tilityksistä selviää, että kuvaajan on mahdotonta päättellä AOP:n tilityksistä, mitä kuvia on myyty eteenpäin. Niissä lukee kuukausimaksuun sisältyvien kuvien kohdalla lakonisesti ”urheilukuvia”.

Mediakohtainen kuukausimaksu on joita-

kin satoja euroja. On selvää, että jyvittettävää yhtä kuvaajaa kohti ei voi olla paljon.

”En ole allekirjoittanut mitään paperia tämäntyyppisestä kuvieni myymisestä”, Tamminen sanoo.

Aina maksuja ei kuulu ollenkaan.

”Vuoden 2016 heinäkuussa *Urheilusanomissa* julkaistuista kahdesta kuvastani sain muutaman euron, nekin kahden eri tiedustelun jälkeen – kymmenen kuukautta myöhemmin.”

JUHA TAMMINEN

- Syntynyt 1957.
- Valokuvaaja, aiemmin myös kirjoittava toimittaja.
- Erikoistunut jalkapalloon, kuvannut muun muassa Veikkaajalle, Urheilulehdelle, iltapäivälehdille ja ulkomaisille urheilujulkaisuille ja jalkapallokirjoihin.
- Jalkapallon MM-kisat 2002 -teos valittiin vuoden urheilukirjaksi.
- Palloliiton vuoden jalkapallotoimittaja 2010 (yhdessä Jussi Eskolan kanssa).
- Asuu vaimonsa ja poikansa kanssa Hämeenlinnassa.

Mennyt mies. Urheilukuvaaja Juha Tamminen suunnittelee muuttoa Hämeenlinnan maisemista takaisin Etelä-Amerikkaan.

Tammisen kalusto. Kuvan laitteistossa on kiinni kolmattakymmenettä tuhatta euroa. Juha Tamminen sanoo muutaman kollegan satsanneen kamoihinsa tuplasti enemmänkin.

AOP:N SUOMEN toimintoja johtava **Sonja Peltomäki** ehti kommentoimaan Tammisen näkemyksiä vain sähköpostin välityksellä. Peltomäen mukaan AOP toimii aivan kuten kilpailijansakin: myy valokuvia kuukausisopimuksella ja yksittäisinä valokuvina. Peltomäki korostaa, että kaikki kuvaajat ovat allekirjoittaneet kuvamyynnisopimukset, joista AOP:n toimintamalli käy ilmi.

”Valokuvien tekijänoikeudet säilyvät valokuvaajalla. Kuvaajalla on halutessaan mahdollisuus irtisanoa sopimuksensa, jonka jälkeen poistamme hänen kuvansa arkistostamme”, Peltomäki kirjoittaa.

Peltomäen tiedossa ei ole, että maksuja olisi unohtunut tilittää kuvaajille.

AOP maksaa kuvaajilleen keikkapalkkioita vain harvoin, toisin kuin Lehtikuva ja mediatat.

Peltomäen mukaan keikasta maksetaan silloin, kun asiakas on pyytänyt tai AOP tilannut tapahtumasta etukäteen kuvaa.

”Urheilukuvaajat kuvaavat myös omaaloitteisesti urheilutapahtumia ja lataavat kuvat järjestelmäämme, jolloin ne ovat kaikkien asiakkaidemme saatavilla. Näistä kuvista maksamme kuvaajille käytönmukaisesti korvauksen”, Peltomäki kertoo.

Keikkapalkkion suuruudessa on *Journalistin* soittokierroksen mukaan vaihtelua. Yhdelle kuvaajalle oli tarjottu Liiga-ottelun kuvaamisesta 34 euroa, toiselle taas parin sadan euron palkkiota.

”Toivoisin kuvaajien olevan suoraan yhteydessä, jos kuvakorvauksissa on epäselvyyksiä. En tiedä tuollaista (34 euroa) summaa tarjotun Liiga-ottelun kuvaamisesta”, Peltomäki sanoo.

AOP:n kuvat leviävät hyvin. *Ilta-Sanomat* käyttää AOP:tä silloin, kun Sanoman omia kuvaajia ei ole paikalla. *Ilta-lehti* ja Ylen netti-

99 Julkaistuista kahdesta kuvastani sain muutaman euron kahden eri tiedustelun jälkeen – kymmenen kuukautta myöhemmin.

sivut ostavat kuvia AOP:ltä. Ja niin edelleen. Moni pelkää, että halpa kuvavirta kiilaa ammattilaisia syrjään alalta. Osittain näin on jo käynytkin.

ELOKUUSSA 2017 Tamminen istuu kotinsa sohvalla Hämeenlinnassa ja puhuu vuolaasti, lähes tauotta. Sävyssä on turhautumista, katkeruuttakin.

Tammisen massiivisesta nettiarkistosta ostetaan kuvia jonkin verran, myös ulkomaille. Keikkoja on edelleen hieman, mutta ei tarpeeksi. Työ ei enää elätä.

Suunnitelmissa on muutto takaisin Argentiinan, yhdessä paraguaylaisen vaimon kanssa. Siellä on syntynyt Tammisen 10-vuotias poikakin.

Kun pörssiyhtiöt saavat kuvia halvalla AOP:ltä, miksi ne ostaisivat muualta, Tamminen kysyy. Samaan hengenvetoon hän kiroaa Yleisradion AOP-asiakkuutta. Verovaroin toimivan Yle Urheilun nettisivuston pitäisi kuvaostoissaan noudattaa hyvää kauppata-

paa, ei tukea polkuhinnoittelua ja ammattikuvaajien kiilaamista pois alalta.

”Vaikka tarjoaisin Ylelle omia kuviani samaan hintaan kuin AOP, he eivät niitä ota”, Tamminen murahtaa.

Yle Urheilun päälikkö **Panu Pokkinen** sanoo, että Yle ryhtyi AOP:n asiakkaaksi nimenomaan ulkomaisten urheilukuvien tarpeen vuoksi.

”Sopimus on ollut meillä jo pitkään, se juontaa ainakin vuosikymmenen alkuun. Jossain vaiheessa mukaan tulivat myös kotimaiset kuvat. Siksi kysymys palkkioitasosta ei ole ollut meille relevantti. Kun meillä on oikeus myös kotimaisia kuvia käyttää, niin tietenkin niitä myös käytämme.”

Pokkinen sanoo, että Yle ei tee sopimuksia, joissa estettäisiin muilta kuin sopimus-kumppanilta ostaminen. Hän korostaa Ylen pohtivan ostosopimuksia tehdessään sekä taloudellisia, laadullisia että eettisiä kysymyksiä.

”Kun sopimusta tarkastellaan uudelleen,

Ammattikuvaajan kallis kalusto

Juha Tammisen kuvaamista lajeista jääkiekkoa voi kuvata halvimmallalla kalustolla.

"Viiden tuhannen euron laitteilla voi pärjätä jotenkin."

Esimerkiksi jalkapallon, pesäpallon ja yleisurheilun kuvauslaitteistoon on investoitava minimissäänkin pitkälti toistakymmentä tuhatta.

"Kalustoon saa uppoamaan huomattavasti enemmänkin", Tamminen sanoo.

"Jätin jo kalleimmat rungot hankkimatta, koska niiden kuolettaminen on liki mahdotonta nykytilanteessa."

Oheisen kuvan laitteista esimerkiksi Tammisen läppäri maksoi 1200 euroa, Canonin kamerat kahvoineen 1800, 3600 ja 4000 euroa, Canonin superteleobjektiivi noin 10000 euroa, pienemmät objektiivit noin tuhat euroa kappale ja telejatke noin 400 euroa.

otamme kaiken saatavilla olevan tiedon huomioon. Tämä pohdinta on edessä aina kuvasopimusta uusittaessa", Pokkinen toteaa.

AOP:N BISNESMALLI on kiistatta tehokas.

Yhtiön omat kustannukset ja siten myös riskit ovat pienet. Innokkaita urheilukuvajia riittää ainakin nuorissa ja sivutoimisissa harrastajissa, vaikka touhusta saisi palkkioksi pelkkää taskurahaa.

"Urheilua kuvaavat pian vain harrastelijat, joille riittää se, ettei heidän tarvitse ostaa kausikorttia. He pääsevät hyville paikoille halliin ja saavat toisinaan nimensä lehteen", Tamminen sanoo.

"Jos omistaa auton, se ei tarkoita että voi ruveta ajamaan taksia. Mutta jos on kamera ja tykkää jääkiekosta, sen kun menee hallille, ottaa kuvia ja myy niitä AOP:n kautta."

All Over Press on käyttäjien voimin toimiva kuvaportaali, ei niinkään perinteinen kuvatoimisto. Kuvaaja tekee työn, hoitaa

kustannukset, ostaa itse kalustonsa, maksaa matkansa, matkustaa, kuvaa, jälkikäsittelee kuvansa ja syöttää ne AOP:n systeemiin.

"Tuolla mallilla kuvaajan pitäisi sitten ainakin saada myyntihinnasta itselleen 75 tai 80 prosenttia", Tamminen sanoo.

"50 prosentin siivu on AOP:lle ilmaista rahaa. Portaali on täysin automatisoitu, ei siellä kukaan ole töissä, kun kuvaaja lataa illalla liigamatsin jälkeen kuvia systeemiin."

Peltomäen mukaan toimiston osuuden perustelevat laaja jakelukanava sekä kerralla lähes kaikki mediat kattava "asiakasrajapinta".

"Ilman palveluamme kuvaajilla on vain omat kontaktinsa käytössä, ja myyntityö jää heille itselleen."

JUHA TAMMINEN heittää pohdittavaksi ajatuksen kuvaajien omasta, osuuskuntaperiaatteella toimivasta portaalista. Tällainen palvelu voisi tehdä kaiken sen, minkä AOP:kin tekee.

"Vaikka tällainen osuuskuntaportaali myisi yhtä halvalla kuin AOP, koko raha tai lähes koko raha jäisi sentään kuvaajille", Tamminen sanoo.

"AOP saadaan ruotuun heti, jos kaikki lakkaavat kuvaamasta sille. Se ei tapahdu, elleivät kuvaajat itse sano 'ei'. Mutta kiinnostako tällainen yhteinen sopimus harrastaja-kuvaajaa, jolla on joku ihan muu päivätyö?"

Urheilukuvauksen heikkoon kannattavuuteen on toki median murrosaikana monia syitä. Lehtitaloilla on vähän rahaa käytössään, nettilehdissä on totuttu laadultaan välttävään kuvaan, kaikkialla karsitaan. Tämän jutun taustaksi haastatellut kuvaajat painottavat kukin eri tekijöitä omalla tavallaan. Tyytyväisiäkin kuvaajia on, mutta lähes kaikkien mielestä AOP:n toiminnalla on vaikutuksensa.

"AOP on ilman muuta pääsyllinen kuvaajien ahdinkoon", Tamminen sanoo.

"AOP veti hinnat alas tilanteessa, jossa lehtitaloja muutenkin houkutti kustannusten karsiminen. AOP:llä on paljon volyymiä ja se myy kuvia täysin ilman kustannuksia. Uskon, että pian kaikki urheilukuvat menevät AOP:n kautta."

AOP:n Sonja Peltomäki huomauttaa, että yleinen markkina on ollut laskeva, mikä on vaikuttanut myös hintoihin.

"Meillä on edelleen runsas freelancerien verkosto, joka tekee hyvää yhteistyötä kanssamme", Peltomäki sanoo.

Juha Tamminen nostaa hattua esimerkiksi *Hesarille*, *Ilta-Sanomille*, *Etelä-Suomen Sanomille* ja *Ålandstidningille*, koska nämä maksavat edelleen kuvaajalle tämän työstä.

"Jokainen, joka tekee työtä AOP:lle, auttaa sahaamaan tämän alan oksaa. Jos haaveilee ammattia kuvaamisesta, AOP:lle kuvaamalla siihen ei tule pystymään. Ei ikinä." ●

Kova hinta työstä. Lirio Abbaten juttujen kohteet nostavat syytteitä häntä vastaan. Sakkorangaistuksia tulee säännöllisesti. Työnantaja maksaa sakot. "Lehden antama turva on kuin vakuutus, jonka avulla voin tehdä työtäni."

Vaarallisen tiedon vartija

Italialaistoimittaja Lirio Abbate on kirjoittanut mafiasta lähes kolme vuosikymmentä. Siitä puolet hänet on haluttu tappa.

JENNA VEHVILÄINEN, TEKSTI • JOONAS BRANDT, KUVAT

Siviilipukuinen poliisi avaa mustan auton oven italialaisen viikkolehti *l'Espresson* toimituksen edessä Roomassa.

Takapenkille istuu toimittaja **Lirio Abbate**. Yksi poliisi viereen, toinen eteen, ja kotimatka alkaa.

Abbaten työpäivä on venynyt pitkäksi. Hän on ollut haastateltavana televisiossa, suosituissa keskusteluohjelmassa aiemmin samana päivänä. Haastattelu on synnyttänyt myrskyn, jota on pitänyt illan mittaan tyynytellä.

Ohjelmassa on keskusteltu Abbaten viimeisimmästä tutkivasta artikkelista. Se sisältää raskauttavia väitteitä Italian pääkaupungissa toimivan rikollisjengin taloudellisesta vallasta ja yhteyksistä äärioikeistoon.

Artikkeli on jatkumoa samassa lehdessä julkaistujen juttujen sarjalle, jossa Abbate paljastaa yksityiskohtaisia tietoja järjestäytyneestä rikollisuudesta Roomassa. Kaikkea mafiosojen lempinimistä heidän poliittisiin yhteyksiinsä.

Vieressä istuvan poliisin ääni havahduttaa Abbaten ajatuksistaan. Kintereillä ajaa joku, joka on seurannut heidän autoaan epäilyttävän pitkään. Poliisi pyytää radiopuhelimella apua ja tekee nopean u-käännöksen.

Peräpuskurissa räsähtää, kun toinen auto törmää heihin. Abbatea kuljettava poliisi onnistuu nipin napin säilyttämään ajoneuvon hallinnan.

Heitä seurannut auto kaasuttaa karkuun. Poliisisaattue vie Abbaten kotiin, saattaa

sisään ja jää sitten kadulle vahtiin.

Tämä on selvä merkki, Abbate miettii. Joku haluaa tappa, tai ainakin hiljentää hänet.

”Näin mafia toimii. Se syö sisältä, vähä vähältä”, Abbate toteaa.

MAFIAN UHKAUSTEN kohteiksi joutui Italiasa vuonna 2016 yli 400 journalistia, kertovat Ossigeno per l'Informazione -yhdistyksen tilastot. Yhdistys toimii osana valtakunnallista journalistiliittoa, Federazione Nazionale della Stampa.

”Oikeusprosessia voi ohjailla, mutta arvostetun toimittajan juttu voi tehdä lopun laittomista bisneksistä.

Järjestäytyneen rikollisuuden jäsenten pyrkimys vaikuttaa tiedonvälitykseen ei ole maassa uusi ilmiö. Jo 1970–1980-luvuilla mafian päähaaroihin kuuluvat Sisilian Cosa Nostra ja Napolin Camorra surmasivat journalisteja, jotka toivat niiden toimintaa päivänvaloon.

Sittemmin mafiosojen keinot rajoittaa vapaata sanaa ovat muuttuneet. Journalistien surmia ei ole enää nähty, mutta muita

vaientamisyrittäjiä sitäkin enemmän.

1990-luvun alussa toimittajana aloittanut Abbate on saanut niitä osakseen lukuisia, kaikkea uhkauskirjeistä fyysiseen väkivaltaan ja seuraamiseen. Tänä päivänä mafiosot käyttävät hyväkseen myös sosiaalista mediaa. Facebookissa Abbatea on nimitelty ja hänen mainettaan on yritetty tahrata virheellistä tietoa levittämällä.

Vuodesta 2007 lähtien Abbate on elänyt poliisin ympärivuorokautisessa suojelussa. Silloin hänen autonsa alta löytyi pommi. Turvatoimia ja valvontaa on sen jälkeen lisätty: siviilipoliisit kulkevat joka paikassa hänen mukanaan.

ABBATEN MUKAAN hänet halutaan hiljentää yksinkertaisesti siksi, että mafiosot pelkäävät juttujen seurauksia. Hänen artikkeleitaan on joskus seurannut poliisitutkintoja ja pidätyksiäkin.

Näin tapahtui esimerkiksi sen jälkeen, kun *l'Espresso* vuonna 2012 julkaisi Abbaten jutun nimeltään *Rooman neljä kuningasta*. Siinä hän kertoi, keitä ovat ne neljä rikollista miestä, jotka väkivalloin ja laittomin liike-toimin pitävät kaupunkia hallussaan.

”Tämä artikkeli päästi valloilleen yhden pomoista, **Massimo Carminatin**, vihan. Hän alkoi etsiä minua käsiinsä ja uhkailla. Onneksi minulla oli jo poliisi suojanani.”

Kaksi vuotta myöhemmin Carminati pidätettiin syytettynä useista rikoksista. Nyt hän istuu vankilassa.

”Toimittaja voi olla Italiassa rikollisjärjes-

Yhteys mafian ja valtion välillä. Lokakuussa vuonna 2009 l'Espressoissa ilmestyneessä kansijutussaan Lirio Abbate paljasti yhteyksiä Sisilian mafian ja Italian entisen pääministeri Silvio Berlusconiin Forza Italia -puolueen välillä.

tölle oikeuslaitosta suurempi uhka. Oikeusprosessia voi ohjailla, mutta arvostetun toimittajan juttu voi tehdä lopun laittomista bisneksistä”, Abbate sanoo.

Joskus juttujen kohteet nostavat Abbatea vastaan syytteitä. Sakkorangaistuksia on tullut niin monta, ettei toimittaja edes muista niiden määrää. Ne ovat 30000–50000 euron, joskus jopa sadan tuhannen suuruisia. Sakot maksaa työnantaja.

”Kun olet yksin, olet heikko kuin kärpänen. Sinut on helppo liiskata.

”Kaikki tämä kuuluu työhön. Lehden antama turva on kuin vakuutus, jonka avulla voin tehdä työtäni”, Abbate sanoo.

JATKUVA TURVALLISUUSUHKKA luo tutkivan toimittajan työlle käytännön haasteita. Abba-

te on muun muassa joutunut muuttamaan toiseen kaupunkiin ja aloittamaan kaiken alusta.

”Mafiasta kirjoittava toimittaja elää tiedonmurujen yhdistelystä, faktojen sinnikäästä tarkistamisesta ja sisäpiiriin kuuluvista tietolähteistä, joille on taattava anonymiteetti.”

Tiettyjen lähteiden tapaaminen on vaikeutunut, koska liikkuminen onnistuu vain poliisisaattueessa. Siitä huolimatta Abbate on jatkanut työtään ja tehnyt lisää skruppeja. Hänet on palkittu periksimattomasta työstään useita kertoja sekä Italiassa että ulkomailla.

Tunnustuksesta huolimatta Abbate tuntee usein jäävänsä työnsä kanssa vaille muiden journalistien tukea.

”Osaan toimittajista uhkailu on toiminut. Moni ei kirjoita mafiasta, koska pelkää.”

Kun muut vaikeenevat ja vain yksi avaa suunsa, on helppo arvata, kenestä tulee maalitaulu.

”Kun olet yksin, olet heikko kuin kärpänen. Sinut on helppo liiskata.” ●

MAFIA JA MEDIA

● Vuonna 2016 412 italialaista journalistia sai osakseen uhkauksia mafialta. Eniten uhkailtiin lehdistöä.

● Ympäri vuorokautisen poliisivalvonnan alla elää 20 journalistia. Suojelun tarpeesta päättävät viranomaiset.

● Eniten uhkauksia dokumentoitiin Rooman ja Milanon kaupunkien seuduilla sekä Campanian, Calabrian ja Sisilian maakunnissa, jotka tunnetaan mafian päähaarojen kotipaikkoina.

● Italia sijoittuu sananvapautta mittaavassa World Press Freedom -listauksessa sijalle 52. Mukana on 180 maata.

LÄHTEET: TOIMITTAJAT ILMAN RAJOJA, OSSIGENO PER L'INFORMAZIONE

Räjäytä ”juttu”!

Journalismi ei ole rikki, vaan sen jakelu ja muoto, sanoo Jussi Pullinen. Tulevaisuuden toimittajilta vaaditaan silmää myös yleisöjen luomiselle ja tiedonkäsittelyn etiikalle.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • MARJAANA MALKAMÄKI, KUVAT

Ole huolehti, sinun ei tarvitse opetella koodaamaan. Ajattelunsa toimittajat joutuvat kuitenkin kääntämään uuteen asentoon pärjätäkseen työssään myös tulevaisuudessa, Tampereen yliopiston journalistiikan vierailijaprofessori **Jussi Pullinen** ennustaa.

”Journalismissa ei ole rikki journalismi, vaan sen jakelu ja muoto. Ne eivät kohtaa muuttunutta mediankäyttöä”, Pullinen sanoo.

Pyysimme *Helsingin Sanomien Nyt.fi:n* ja kulttuurin verkkodeskin uutispäällikön paikalta vierailijaprofessoriksi lainattua Pullista listaamaan taitoja, joita toimittajat tulevaisuudessa tarvitsevat.

”Jutun” uudet olomuodot

Sekä koulutus että työ opettavat journalistit puristamaan hankitut tiedot ”jutuiksi” – tietyn mittaisiksi, tiettyjä rakenteita noudattaviksi kokonaisuuksiksi, jotka aika hapattaa nopeasti.

Verkkojutuille luontevampaa olisi olla jotain aivan muuta: twiitin mittaisia sähköisiä, keskustelevala sarja chattiviestejä, päivittyvä aihesivusto, oivaltava meemikuva tai viikon mittainen livetapahtuma.

Olisi siis opittava irrottelemaan.

Tampereella Jussi Pullinen haluaa opettaa tuleville journalisteillemme juuri tätä: verkon kehityssuuntien ymmärtämistä ja valmiutta ottaa uudet tavat käyttöön, jos siihen toimituksissa tarjoutuu mahdollisuus.

Diginatiiveille hän epäilee sen olevan mediataloja luontevampaa. Jälkimmäiset kun eivät voi yhtäkkiä vain päättää lopettaa päätuotteidensa tekemistä.

”Perinteiset kanavat vaativat niiden ehdoille tehtyä sisältöä. Se on iso hidaste muutokselle”, Pullinen sanoo.

Päivittäin ilmestyvän printin tai tunneittain lähetettävän radiouutiskatsauksen rakenteet, muodot ja rutiinit ohjaavat perinteiset kerrontatavat verkon ohi.

Pullinen moittii medioita myös ”mökkyajattelusta”,

Vuoden proffa. Jussi Pullinen aloitti syyskuun alussa lukuvuotensa Tampereen yliopiston journalistiikan vierailijaprofessorina. Hän itse on Helsingin yliopiston ja Sanoman Toimittajakoulun kasvatti.

jonka logiikassa ”tehdään nettiä” ja pohditaan, mikä on ”hyvä nettiotsikko”. Jopa aikauslehdistä kuoriutuu verkossa uutismedioita.

Omaa ääntä, identiteettiä ja ilmettä pitäisi miettiä verkossa yhtä tarkasti kuin lehti- tai kanavaudistusta.

”Internet ei ole yksittäinen tyyli, jota voidaan tehdä.”

Tilanne ei ole toivoton. Hyvinä esimerkeinä Pullinen mainitsee muun muassa aikauslehtien blogiyhteisöt ja Yleisradion ”edistyskellisen some-lähtöisen kaman”.

”Eivät mediat tässä junnaa vain paikallaan, vaan kehittävät myös paljon uutta. Kysymys on sekoitussuhteesta.”

Uusien kerronnan tapojen omaksuminen ei tarkoita, että kaikkien olisi opeteltava koodaamaan. Teknistä osaamista oleellisempaa on muutos ajattelussa, Pullinen sanoo.

Ennakoluulottomuutta tarvitaan myös, jotta uusia välineitä tohtii kokeilla.

”Monipuolistumista se vaatii, mutta ei kaikkien alojen virtuoosina toimimista.”

Yleisön tunteminen ja luominen

Jos Pullinen saisi pakottaa kaikki Suomen journalistit takaisin toimittajakoulun penkille, he saisivat eteensä Reuters-instituutin kesällä julkaiseman *Digital News Report 2017* -raportin. Toimittajilla pitäisi olla realistinen käsitys siitä, miten mediaa käytetään.

”Siitä elää paljon myyttejä, molempiin suuntiin”, Pullinen toteaa.

Toisten mielestä mediankäyttö on mullistunut täysin: kukaan ei katso enää televisiota, kaikki saavat uutisensa somesta ja kaikki alle 18-vuotiaat tubettavat. Toisten mielestä kaikki jatkuu kuin ennallaan.

”Kumpikaan ei pidä paikkaansa.”

Raportin mukaan esimerkiksi suomalaiset, norjalaiset ja tanskalaiset lukevat netti-uutisensa useimmiten menemällä suoraan uutisvälineen verkkoetusivulle. Tämä on muuhun Eurooppaan verrattuna poikkeuksellista.

”Suomessa ylivoimaisesti tyypillisin tapa lukea uutisia on rämpätä iltapäivälehtien, Ylen, Maikkarin tai *Hesarin* etusivua”, Pullinen sanoo.

Hän huomauttaa esimerkiksi iltapäivälehtien tavoitavuuslukujen suhteesta väestömäärän olevan sellaisia, joista moni ulkomainen, menestyvä uutisväline voi vain haaveilla. Oma työnantaja, *Hesari* kertoi elokuussa rikkoneensa 200000 maksavan digitaalajan rajan.

Mutta ennen kuin lysähdät helpottuneena työtuoliisi: tämäkin voi olla muuttumassa.

”Isot kanavat on suunniteltu perinteiseen käyttöympäristöön ja sen ympärille, että uutisseuranta on rutiini. Mitä nuorempiin mennään, sitä hajanaisempia rituaalit ovat”, Pullinen sanoo.

Kun väline ei tuutaa sisältöjä yleisölle väkisin, yleisöjä on opittava luomaan. Käytännössä se tarkoittaa Pullisen mukaan esimerkiksi keskusteluihin osallistumista ja jo olemassa oleviin someyhteisöihin menemistä. On rohjettava altistua keskustelulle.

”Jopa poliisi tuntuu löytäneen roolinsa somessa paremmin kuin journalistiset instituutiot”, Pullinen vertaa.

”Usein huomaa, että vasta sitten kun tulipalo on päällä, mennään osallistumaan. Sen pitää olla jatkuva.”

”Jopa poliisi tuntuu löytäneen roolinsa somessa paremmin kuin journalistiset instituutiot.”

Hän on leikitellyt ajatuksella siitä, että ”joku 10000 ihmisen Riihimäki-ryhmä” joukkorahoittaa itselleen toimittajan, joka ottaisi selvää yhteisöä askarruttavista asioista. Silloin häviäjänä olisivat mediatalot, mutta voittajana journalismi.

”Siinä on disruption riski. Miten palikat tulevaisuudessa asettuvat, se on hankala sanoa.”

Tiedonkäsittelyn etiikka ja avoimuus

Journalismin tulevaisuudesta puhuttaessa on tapana hokea, ettei perustaitojen merkitys katoa mihinkään.

Täsmälleen näin, Pullinen lupaa.

Erityisen tärkeäksi hänen mielestään nousee tiedonkäsittelyn eettisyys. Sillä Pullinen tarkoittaa esimerkiksi pohdintoja siitä, mitä voi tai kannattaa julkaista tai mitä tilastoista voi todella päätellä.

Moniäänisessä digitaalisessa ympäristössä eettisyys korostuu, Pullinen sanoo. Paitsi itselleen, toimittajilla on oltava kykyä vastata myös yleisölle. Se tarkoittaa, että journalistin on oltava aiempaa valmiimpi avaamaan tekemiään valintoja.

”Jos jutussa ei avata jotain asiaa, lukija täydentää sen omasta näkökulmastaan ja yleensä pahimmilla mahdollisella tavalla”, Pullinen sanoo.

”Ja jos lukijassa herää kysymys, miksi tämä juttu on tehty, vastaus ei kovin usein ole toimittajaa kohtaan sympaattinen.”

Verkon haasteena on myös kontekstin puute. Radiossa sähkeen pituus kertoo sen tärkeydestä, printtilehdessä asiat saavat mitasuhteet taiton ja sijoittelun avulla. Verkossa ulkoiset signaalit puuttuvat. Mieli-pideteksti voi näyttää uutiselta, hauska pikkujuttu pääuutiselta.

”Siksi jutun luonne pitäisi pystyä avaamaan eksplisiittisesti”, Pullinen sanoo.

Ja sitten on tietysti se robottiasia. Vaikka tilastot juttua varten kampaasi läpi jatkosabotti, journalistin on ymmärrettävä, mitä koneelta voi odottaa ja milloin pitää epäillä sen tehneen virheen.

Tekoälyn ja algoritmien toimintaa ei kuitenkaan pitäisi opettaa toimittajakoulutuksessa, Pullinen sanoo.

”Se, että ymmärtää algoritmien perusloogiikoita, on kaikkia koskeva peruskoulutason juttu.” ●

Muuttuva ala vaatii ketteryyttä

Kaksi journalistikoulutuksen instituutiota juhlii syyskuussa pyöreitä vuosia. Sanoman Toimittajakoulun 50-vuotisjuhla vietetään 28. syyskuuta ja Jyväskylän yliopiston journalistikan 30-vuotisjuhla 30. syyskuuta.

Journalistiikan professori **Mikko Villi** uskoo opetuksen vastaavan Jyväskylässä hyvin työelämän tarpeisiin.

”Oppiaine on pieni ja olemme ketteriä tarttumaan alan muutoksiin”, Villi sanoo.

Samaa mieltä ovat myös opiskelijat, ainejärjestö Lööpin puheenjohtaja **Topias Peltonen** kertoo.

Opinnoissa painottuu monimediajournalismi, ja pakollisiin opintoihin kuuluu viestintätäyrittäjyyden kurssi.

Pienen oppiaineen ainejärjestön pitää isossa yliopistossa olla hereillä, jotta opetus pysyy hyvällä tasolla.

”Resursseja saisi olla enemmänkin sekä hen-

kilökunnan että harjoitustilojen muodossa”, Peltonen sanoo.

Jyväskylän ohella seitsemän korkeakoulua kasvattaa alalle uusia toimittajia. Mediatalot ovat keskittyneet täydennyskoulutukseen. Myös Sanoman Toimittajakoulun viimeisimmät pitkän kurssit vuosina 2011 ja 2012 oli suunnattu konsernin omalle välle.

Elokuun lopussa Yle ilmoitti perustavan Journalismin Akatemian. Omille tekijöille suunnattu koulutus painottaa niin alan peruseriaatteita kuin sisältöjen tekemistä uuteen mediaympäristöön.

Ylen julkaisujohtaja **Ismo Silvo** sanoo, ettei tarkoitus ole apinoida Sanoman esimerkkiä tai sivuuttaa alan korkeakouluja.

”Yliopistojen koulutus tähtää siihen, että syntyy uusia journalisteja. Ei mikään mediatalo voi lähteä siitä, että siinä se sitten oli.”

Marja Honkonen

JUSSI PULLINEN SUOSITTELEE

● "Jenkins, Ford & Greenin 'Spreadable Media' (NYU Press) on kirja, jonka avulla itse hahmotin sosiaalisen median muutoksen todellisen laajuuden ja yleisen virheen: Some ei ole linkkien kalastelukanaava vaan yleisön yhteisen identiteettityön alusta."

● "Reuters Digital News Report 2017 sekä sen Suomen maaraportti. Paljastaa, miten iso ero sukupolvien välille on repeytymässä ja murtaa monta myyttiä siitä, miten yleinen tai harvinainen jokin tapa kuluttaa uutisia on."

● "Digiday on uuden aallon mediajulkaisu verkossa. Alan isot rakenteet – digitaaliset alustat ja sisällön muodot – muuttuvat nopeasti, tällä pysyy kärryllä."

Hyvä alkku. Nyt palkittiin viime vuonna kansainvälisellä INMA-palkinnolla nyt jo käytöstä poistetusta chat-sovelluksestaan. Se pohjautui Pullisen vuonna 2014 ideoimaan WhatsApp-uutiskirjeeseen. "Muotokokeilu oli rohkaiseva. Suurin opetus ja onnistuminen oli siinä, miten mediatuote tuli osaksi arjen rutiineja."

Prata mera. Ted Forsström är ena halvan i Svensktfinlands populäraste podd, Ted & Kaj. En podd som numera rätt ofta tangerar faderskapet och vad Lo hittat på.

Poddarna tar över pratet

MAGNUS LONDEN, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

Pratradio är tillbaka!
Men konstigt nog
inte på radio.

I våras var jag en knapp vecka ensam på stugan.

Helt ensam?

Nja, inte riktigt. Min nya vän, journalisten **Dan Taberski**, var med mig – via hörlurar. Hans maniska podd *Missing Richard Simmons* (omtalad som "Like Serial but better") trollband mig utan att jag någonsin förstod varför. Podden handlar om en populär och excentrisk fitnessinstruktör som plötsligt går under jorden och försvinner.

Det finns ingen rationell orsak till att jag borde bry mig om denne **Simmons**. Ändå kändes det som om jakten på honom var det viktigaste som pågick i världen.

För att inte tala om den utdragna

berättelsen från i fjol på Svenska Yle – *Knapphandlarens hämnd* av **Ann-Catrin Granroth**. Poddserien handlade om en bitter knapphandlare som i misstag sprängde sig själv i luften i Jeppis för nästan tjugo år sedan. Logiskt sett borde ingen längre orka bry sig. Ändå var det omöjligt att slita sig.

Hur kan det komma sig?

"Det är berättartekniken. Berättaren gör det så intressant att man inte kan slita sig."

Han som säger så är komikern och programledaren **Ted Forsström**. Han borde veta. Tillsammans med författaren **Kaj Korkeaho** är han värd för Svensktfinlands populäraste podd *Ted & Kaj*.

I podden, som också sänds på

Yle Extrem, och som nu gått i snart två år varje vecka djupdyker killarna i livet.

"Vår utgångspunkt var att programmet antingen ska vara intressant eller roligt. Och ibland både och. Det har funkat över förväntan, det känns som om en liten rörelse har startats."

TED & KAJ går ut på att två goda vänner extremt detaljerat och intensivt analyserar och diskuterar vad de råkat ut för eller tänkt på. Pratradio som bäst.

Bara att det egentligen inte är radio. Det är podd.

"Radio är ju mest flöde numera. Mycket av kunnandet som finns hos folk passar inte in i radiota-

Berättaren gör det så intressant att man inte kan slita sig.

Ted Forsström, komikern och programledaren

blån, och det är där poddarna kommer in.”

Så tycker **Jeanette Öhman**, som jag når i Los Angeles via skype. Tillsammans med mannen **Magnus Silfvenius Öhman** är Jeanette värd för *Magnus och Peppes podcast*. I podcasten kommenterar och debatterar de aktualiteter och feminism, ofta ur ett amerikanskt perspektiv.

”Det är ett bra sätt för mig att formulera mina egna tankar, och diskutera med någon som är intresserad av samma saker”, berättar hon.

I motsats till *Ted & Kaj* har hon inte Yle och Arenan att falla tillbaka på när det gäller genomslagskraft. Tvärtom kan fansen, precis som i stora världen, frivilligt bidra med egna pengar till podden. Hon uppger inte några exakta summor, men säger att det inte handlar om ”tusentals euro”.

”Det går ändå överraskande bra, folk betalar faktiskt. Vår podd handlar ju om oberoende journalistik och mediekritik, och lyssnarna förstår poängen med att betala.”

I Sverige och USA bygger poddarna ofta på att kända personligheter har en egen podd, vilket i sin tur garanterar uppmärksamheten vilket i sin tur gynnar annonsörerna. Det är därför inte ovanligt att en podd inleds med att poddaren hyllar en produkt eller en tjänst. I princip förstår lyssnaren att det är reklam, men gränsen kan vara synnerligen luddig.

”Det finns många som gör mycket pengar på det här sättet. Jag blir ganska arg på dylik smygkrekla, eftersom poddredaktörerna har så mycket makt. En podd skapar en jättestark relation till lyssnarna, så möjligheten att påverka dem är stor”, säger Öhman.

Snart kan det hur som helst bli aktuellt med reklam också i hennes poddar:

”Men om vi tar in reklam ska vi göra det snyggt och ärligt”, lovar hon.

HUR SER DÅ poddlandskapet ut i Svenskfinland? Är våra institutioner podd-taggade?

Hbl ser ut att ha lagt sin poddverksamhet på hyllan och även om

Förlaget M inledde med en stark poddprofil i fjol, är det just nu lugnare puckar:

”Poddarna är ett komplement till vår övriga verksamhet, men min ambition är att göra poddar med författarsamtal, vilket är ett jättekul och utforskande sätt att jobba”, säger marknadsföringschefen **Andrea Svanbäck**.

Men, påpekar Svanbäck, en podd måste helst komma ut ofta och regelbundet. Och det är just ett av problemen i Svenskfinland: liten marknad betyder relativt få lyssnare och därmed lite stölar. Därför har poddar en tendens att komma och gå.

Men utbudet är ändå förvånansvärt stort. HSS Media står till exempel via *Seven Days* värd för sju poddar, om allt från fotboll till en vegansk livsstil.

En som aktivt följer med Svenskfinlands poddvärld är **Matias Risikko**. Så aktivt att han och några kompisar – alla från Österbotten – startat sajten *poddtoppen.fi* helt på ideell grund. Här hittar alla sin favoritpodd på svenska samlade på ett ställe, det må sen gälla sport eller politik, livsstil eller humor, historia eller filosofi.

”Det är viktigt att skapa en portal eftersom poddar inte är så googlevänliga. Det är inte lätt att hitta nya poddar, absurt nog.”

Poddtips

TED FORSSTRÖM: *My dad wrote a porno.* “Imagine if your Dad wrote a dirty book. Most people would try to ignore it and pretend it had never happened - but not Jamie Morton. Instead, he's decided to read it to the world in this comedy podcast.”

MATIAS RISIKKO: *Som farsan sa.* ”En podcast om en Vasabo som lever i fångenskap i Stockholm”

ANDREA SVANBÄCK: *Ted & Kaj.* (se vidstående text)

JEANETTE ÖHMAN: *1A.* Produceras av NPR. ”Hosted by Joshua Johnson, inspired by the First Amendment, 1A champions America's right to speak freely.”

Att *Risikko* är en stor poddfan går inte att ta miste på. Han lyssnar ungefär en timme per dag på poddar och bekräftar det som alla säger: En podd är idealisk eftersom man kan göra annat samtidigt, men ändå ge berättaren sin fulla koncentration.

”En podd når faktiskt fram till sina lyssnare, bättre än andra medier. Folk lägger tid på sina poddar. Det är därför till exempel städer och museer börjar använda poddar istället för traditionella texter.”

MEN HUR MAN än vrider och vänder på det har poddarna inte åtminstone ännu hisnande lyssnarsiffror i Svenskfinland. *Ted & Kaj* har ca 2000 lyssnare på Arenan per avsnitt och drygt 1100 följare på Soundcloud (antalet prenumeranter/lyssnare på iTunes ges inte ut av Apple). Sen blir hoppet rätt stort till resten.

Men framtiden är kanske ljus, menar Ted Forsström och avfyrrar en hyllning till poddfenomenet:

”Podd är radio när du vill ha, och vad du vill ha, för du väljer exakt vad du vill lyssna på. Det finns en podd för alla specialintressen. Radio finns däremot alltid där, det kommer vad det kommer och du har ingen makt bestämma över det.” ●

SVENSKFINLANDS FEM-I-TOPP PODD

1. *Ted & Kaj.*
2. *Magnus och Peppes podcast.*
3. *Mellan raderna.* Med Peppe Öhman och pr-kvinnan Karin Jihde.
4. *Veckoslutskommittén.* Med Magnus Hansén och Nicke Aldén på Radio Extrem. Podden är avslutad.
5. *85 – 95 podcast.* Om actionfilmer från 1985 – 95 med Tage Rönqvist och Jocke Levälampi.

KÄLLA: PODDTOPPEN.FI, SOM BASERAR SINA SIFFROR PÅ ANTAL FÖLJARE PODDARNA HAR PÅ SOUNDCLOUD. PROGRAM SOM INTE FINNS PÅ SOUNDCLOUD INGÅR DÄRMEDE INTE.

DAN LOLAX dan.lolax@aumedia.fi SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE. SKRIVER NYHETSBLGGEN.

Åbo den 18 augusti 2017

För tre veckor sedan mördades två människor på Salutorget i Åbo. Gärningsmannen knivskar ytterligare åtta personer, några av dem allvarligt.

Mycket känns irrelevant i jämförelse men det är viktigt att göra iakttagelser och dra slutsatser. Det här gäller inte minst för journalistiken.

Att diskutera bevakningen av dådet är att diskutera en fråga som journalister, av tvång och nödvändighet, måste återkomma till: Varför behövs vi?

JAG GÖR tre iakttagelser. Den första: situationen den där fredagsmiddagen på Salutorget var kaotisk. I rapporteringen förekom felaktiga påståenden, motstridiga uppgifter och överifierade vittnesmål.

Visst, man kan önska att journalisternas agerande var lika fokuserat som polisens, som grep gärningsmannen tre minuter efter det första nödsamtalet, men det vore orättvist.

Exakt information förutsätter ofta gott om tid och ett avslutat skeende. Båda är allmänt taget en bristvara för journalister, och i synnerhet i det här fallet.

Men nyhetsredaktionerna ska inte använda det som en ursäkt. I stället ska de tänka på hur kaotiska skeenden ramas in.

Hur signalerar vi att det folk

tar del av är osäker information? En möjlighet är att i ljud, bild och text ha en standardfras som upprepar att det handlar om ett pågående händelseförlopp, om inte säkerställd information.

Det här är inte att dra undan mattan för vår trovärdighet. Vi behövs inte för att låtsas veta, utan för att berätta det vi vet.

DEN ANDRA iakttagelsen utgår från **Jussi Halla-ahos** attack på *Turun Sanomats* journalist **Rebekka Härkönen**.

När Sannfinländarnas ordförande spred lögnerna om Härkönen intervju med en asylsökande handlade det inte om ett misstag. Det var ett kalkylerat drag för att underminera etablerade nyhetsmedier när de behövdes som mest.

”Hur signalerar vi att det folk tar del av är osäker information?”

Halla-ahos beteende blev nyhetsrubriker, vilket var bra. Tyvärr uteblev det politiska fördömandet, trots att den sannfinländska smutskastningen fick konsekvenser för andra än journalister.

Om något visar det att journalister behövs för att stödja varandra.

IAKTTAGELSE nummer tre: knivattackens politiska konsekvenser. En del politiker drabbades av det som forskare kallat ”moralisk panik”.

Även om motiven bakom dådet, förverkligandet och gärningsmannens bakgrund var okända ville många skärpa det ena och det andra i finländsk asylpolitik och annan lagstiftning som kunde tänkas tangera fallet.

Den här typen av förhastade slutsatser präglade också den mediala bevakningen. Dagarna efter dådet genomförde *Ilta-lehti* med Taloustutkimus hjälp en opinionsundersökning där terrorism och invandring föstes ihop.

Att det här skedde bara några dagar efter attacken är förstås problematiskt, liksom att frågorna ställde deltagarna inför valet mellan ”hårda och mjuka åtgärder”.

Vem skulle inte vilja ta itu med hårdhandskarna mot terrorister? Strunt samma att det är oklart varför förebyggande av marginalisering är en ”mjuk åtgärd” eller vad utökandet av myndigheternas befogenheter innebär.

Den här typen av okritiska antaganden, ofta ursäktade för att de speglar en folklig vilja, är det som nyhetsmedier ska granska, inte göra sig själva skyldiga till.

Därför behövs vi.

KARHUNEN LEDER HSS MEDIA

Ekonomiexpert **Anna-Mari Karhunen**, 39, tillträder den första oktober som vd för HSS Media. Karhunen har senast jobbat som marknadsföringschef på IT-företaget Efecte. Hon har också jobbat på ett antal företag inom kommunikation, reklam och digitala medier.

”För mig är det en stor fördel att kunna dynamiken i branschen. Och även om jag inte jobbat med journalistik har jag jobbat med kreativa människor med starka ambitioner.”

Karhunen beskriver sig själv som en person som gärna driver utvecklingsarbete. Hon tänker inleda sitt jobb bland annat med att identifiera vilka människor som vill vara med i utvecklingsprocessen.

”Det finns de som absolut vill vara med och de som hellre följer med vid sidan. Det är viktigt att personer i företaget gör rätt saker utifrån sina egna styrkor. Det bästa resultatet uppstår när man jobbar via och med människor.”

Om man inkluderar också de tf verkställande direktörerna blir Karhunen bolagets sjätte vd under de sex senaste åren.

Hur långsiktiga planer har du?

”Det beror helt på framtiden. En chefspost inom mediebranschen är traditionellt tre till fem år, men vi får se.”

Lina Laurent

YLE GRÄVSATSAR

Vid sidan om den nya satsningen Journalistakademien, där Yle stödjer grävande journalistik inom bolaget bland annat genom utbildningar och arbetsrotation, startar Svenska Yle en grävverkstad.

Grävverkstaden inleder, liksom akademien, sin verksamhet i januari 2018 och målet är att sprida kunskap om granskande journalistik i hela organisationen. I praktiken innebär det bland annat att journalister från andra redaktioner kan komma till *Spotlights* redaktion för tips, utbildning och handledning.

”*Spotlight* hjälper redan nu med de här frågorna men det ska bli mer systematiskt”, säger **Hans Sundquist**, producent på *Spotlight*.

Lina Laurent

**Vahvistamme uutistoimintaamme.
Haemme Länsi-Savon toimitukseen Mikkeliin**

KAHTA UUTISTOIMITTAJAA

tekemään kiinnostavaa sisältöä lukijoillemme.

Edellytämme

- Paloa ja osaamista kiinnostavan, modernin journalismin tekemiseen
- Lukijan tarpeiden ymmärtämistä ja halua niiden täyttämiseen
- Verkon ja sen eri julkaisukanavien tuntemusta

Arvostamme

- Hyvää koulutusta ja monipuolista kokemusta
- Yhteiskunnallisten asioiden aktiivista seuraamista ja tuntemista
- Kiinnostusta ja kykyä nousta myöhemmin esimiestehtäviin
- Valokuvaus-, video- ja editointitaitoja
- Taitoa featurekirjoittamiseen ja tarinalliseen lähestymistapaan
- Kovaa kanttia, tinkimätöntä asennetta ja halua jatkuvaan kehittymiseen.

Tarjoamme

Vakituisen työsuhteen ja paljon kiinnostavaa tekemistä kovassa muutoksessa olevalla alalla.

Lisätietoja tehtävästä antaa

päätoimittaja Timo Laitakari, puh. 040 532 5660,
timo.laitakari@lansi-savo.fi.

Hakemukset pyydetään lähettämään
päätoimittajalle sähköpostilla **24.9.** mennessä.

LÄNSI-SAVO

KUVA: MANU MARTINEN

VIESTINTÄPÄÄLLIKÖKSI VEIKKAUKSEEN!

Etsimme median ja sosiaalisen median hommat hallitsevaa viestinnän ammattilaista monikanavaisen mediatyöhömmee. Esimerkilläsi innostat ja rohkaiset muita veikkauslaisia onnistumaan omassa viestinnässään. Haistat trendit ja haluat kehittää – ja ehdottomasti haluat jakaa osaamistasi muille. Haku auki 20.9. asti, katso lisää veikkaus.fi/rekry.

 [@veikkaus_fi](https://twitter.com/veikkaus_fi)

MAHDOLLISUUKSIA

A.R. Winterin Muistosäätiön apuraha

Säätiö jakaa yhteensä **3 333,00** euroa apurahana ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten enintään neljälle suomen- tai ruotsinkieliselle toimittajalle. Hakemukset, joihin on liitettävä selvitys matkasuunnitelmasta ja apurahan hakijan aikaisemmasta toiminnasta, pyydetään lähettämään **20.10.2017** mennessä osoitteella:

A. R. Winterin Muistosäätiö, hallitus
c/o Nordea
asiamies Terhi Alanen
Kuninkaankatu 26 B, 33200 TAMPERE
tai sähköposti: terhi.alanen@nordea.fi

Etsi Xpertti

**ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI
ILMAN HAKUSANOJA,
AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.**

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot,
tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

anna hyvän kiertää

Katsojakin rakentaa. Uwa Iduozeen päätyi evästämään kuvaesseeään vain lyhyellä tekstillä, joka kertoo 19-vuotiaan Edodin haaveilevan ulkomaille muuttamisesta, välivuodesta ja psykologian opinnoista. Itsenäistymisestä. ”Teksti maalaa mielenmaiseman mutta antaa katsojalle vapauden nähdä kuvat omalla tavallaan.”

UWA IDUOZEE, 30

- Freelancevalokuvaaja ja -videokuvaaja.
- Kuvannut muun muassa Imagelle, Yle Perjantaille ja Ruskeat Tytöt -mediaan.
- Opiskelee kuvajournalismia Tampereen yliopistossa.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

RENÄZ EBRAHIMIN VALINTA

Radio Helsingin *Random Life* -ohjelman toimittaja **Renaz Ebrahimi** valitsi esiteltäväksi **Uwa Iduozeen** kuvaesseen nuoren **Edod A Lodyn** elämästä. Kuvaessee on julkaistu *Ruskeat Tytöt* -verkkomediassa.

”Uwa Iduozeen on mielestäni todella kiinnostava uusi tekijä kuvajournalismissa. Sen lisäksi, että hän on valttavan taitava työssään, eniten Uwassa inspiroi hänen asenteensa ja avoimuutensa muuttuvaa maailmaa kohtaan. Hänen kuvaesseeensä nuoren Edod A Lodyn elämästä on hieno esimerkki representaation tärkeydestä ja siitä, kuinka myös ruskeiden suomalaisten tarinoille on kysyntää. Kuvaessee muistuttaa myös siitä, kuinka kuvien kautta voidaan herättää kaivattuja keskusteluja.”

Arki niin kuin se on

NINA ERHO, TEKSTI • UWA IDUOZEE, KUVAT

”Halusin kertoa mustan nuoren naisen arjesta haastaakseni tapaa, jolla kuvajournalismi ja media esittävät mustia ja ruskeita kehoja. En halunnut esittää kärsimystä tai eksotiikkaa vaan kuvata häntä kuin ketä tahansa”, sanoo **Edod** kuvaesseen *Ruskeat Tytöt* -verkkomediaan tehnyt freelancevalokuvaaja **Uwa Iduozeen**.

”Pyysin kuvattavaksi lukioikäistä **Edodia**, jonka tiesin mielenkiintoiseksi, elämäniloiseksi tyypiksi. Tunsin entuudestaan myös hänen sisaruksensa mutta en äitiä, jonka luottamus oli kotona kuvatessa oleellista voittoa. Toisaalta uutuudenviehätys helpotti alkua. Myöhemmin tuli niitäkin hetkiä, kun tunsin olevani Edodin asioissa liikaakin ’kärpänen katossa’.

Lähes neljän kuukauden projektissa jokainen hetki ei ole inspiroiva, ja kuvaamiseen kuului paljon jutustelua ja hengailua. Kuvattavaan tutustuessaan kuvia ei enää voi räpsiä irrallaan todellisuudesta vaan siinä on oltava itsekin läsnä.

Esseitä kootessani pohdin kuvavalintoja monena päivänä ja pyysin mielipidettä kuvaa-

jakavereiltani. Ulkopuolisten katse osoitti, mikä omista mieltymyksistäni eivät näyttäyty toisille niin tärkeinä.

Koska halusin ottaa kuvia, jotka tuntuvat kuvattavastakin omilta, Edodin innostus niistä tuntui hienolta. Kiitosta on tullut muiltakin maahanmuuttajataustaisilta, jotka eivät Suomessa usein näe tällaisia kuvia itsensä näköisistä ihmisistä. Minulle Edodin kuvaaminen arkisesti oli helppoa, koska monet hänen kokemuksistaan ovat omasta arjestani tuttuja.

Koska tämä oli ensimmäinen pitkä kuvaesseeeni, tekemiseen kuului paljon epävarmuutta. Silti halusin sydämestäni tehdä tämän. Aluksi ajattelin liittää kuviin henkilöjutun, mutta lopulta se tuntui liian pureskellulta. Nyt katsojan tulkinnalle jää enemmän tilaa.

Kuvaamisessa on hienoa kurkistaa erilaisten ihmisten elämään. Kun menin Edodin ja hänen kavereidensa mukana yökerhoon, tunsin itseni vanhaksi ja ulkopuoliseksi. Samaan aikaan oli virkistävää muistaa, millaista lukiolaisten porukoissa on ja opettavaista huomata, miten vähässä ajassa olin sen voinut unohtaa.”

Vanhojen aikojen opetukset

Laihoja vuosia tai ei, *Helsingin Sanomat* on helppo mieltää jättiläiseksi, joka on ollut olemassa aina.

Lehden tuore yrityshistoria *Suuri affääri* kuitenkin muistuttaa, että sen edeltäjä *Päivälehti* oli aikanaan 'nuorten radikaalien startup' ja aluksi kaikkea muuta kuin huipputuote. Ja kun se viimein alkoi saada lukijoita ja rahoittajia, sen iski kanveesiin Venäjä.

Lehti ei kuitenkaan kuollut, vaan syntyi pian *Helsingin Sanomina* uudestaan. Ehkä silloisten tekijöiden uskossa ja palossa oli jotain, mitä voisimme näiden nykyisten journalismin maailmanloppujen selvitte-lyyn lainata?

Helsingin yliopiston yrityshistorian professori **Niklas Jensen-Eriksenin** ja jatko-opiskelija **Elina Kuorelahden** kirja on painava tietoteos. Silti sitä kannattaa lehteillä myös sen, jota viehättävät mediahenkilöiden tarinat. Ne kiehtovat sitä enemmän, mitä

lähemmäs tullaan aikaa, jonka nimet ja tapahtumat itse muistaa.

Oma kiinnostava tarinansa on se, miten tiedon sähköinen jakelu tuli *Hesarin* maailmaan. Sitä lukiessaan on pakko miettiä, mille nykyisistä oletuksistamme tulevaisuudessa nauretaan, mille hurrataan.

Nina Erho

SUURI AFFÄÄRI –
HELSINGIN SANOMIEN
YRITYSHISTORIA 1889–
2016. SILTALA 2017.

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Minä vaan klikkaan otsikoita

” Otsikointi on jutun tärkein tai kiinnostavin seikka ilmaistuna muutamalla, typografiseen asuun saatetulla sanalla.” Näin kiteyttää **Antero Okkonen** kirjassaan *Toimittajan työ* (Karisto, 1961).

Okkonen mukaan otsikon tehtävänä on kertoa lukijalle lyhyesti, ”mikä juttu on ja mitä se sisältää”. Otsikon kielestä Okkonen sanoo, että sen tulisi olla ”iskevää, nopeasti etenevää, tuoretta, selkeää, yksiselitteistä ja siis helposti tajuttavaa”.

Nyt siellä jo huudellaan, että kuka Okkonen ja mikä kirja. Nevö hööd.

Tänä klikkiotsikoiden aikana Okkonen otsikko-ohjeistus tuo tuulahduksen menneestä maailmasta. Pitäisikö otsikon muka tiivistää tekstin olennainen sisältö? Pah! Hah!

Vallalla näyttää olevan enenevässä määrin sellaista käsitystä, että otsikon tehtävä ei ole kertoa keskeistä asiaa jutun sisällöstä. Otsikon tehtävä on houkutella lukija klikkaamaan juttu somessa auki. Sama selväsuomeksi: otsikko on jutun mainos.

Luin vastikään *Helsingin Sanomista* toimituspäällikkö **Esa Mäkinen** hauskan kolumnin ”Klikkiotsikko kuoli – tässä syy”. Mäkinen arvioi optimistisesti, että journalismin parantuminen ”tappaa klikkiotsikon”. Mäkinen on pannut merkille, että klikkiotsikoita paljastavan Klikin säästäjä-palvelun toiminnassa ”on nähtävissä pientä hiipumista”.

Kiinnostavaa. Mutta onko sittenkin niin, että klikkiotsikoille, kuten monille kielenkäytön ja tekstilajien ilmiöille, on käymässä niin, että ne luonnollistuvat? Luonnollistumisella tarkoitan arkipäiväistymistä eli itsestään selväksi, luonnolliseksi tulemistä ja tekemistä.

”Tämä on ylivoimaisesti paras keino pitää aivot nuorena – unohda sudokut ja ristisanat”. Ei, tämä ei ole lööppitektiä. Tämä on tiedeuutisen klikkiotsikko. Huoh. Sinäkin, Yleni.

Turku teki näkyväksi sellaisen journalismin arvon, jonka ansioita meille neljä viikkoa tolkutettiin: laadukkaan, asioita kunnolla taustoittavan, totuuteen pyrkivän. Samaan aikaan se sai murehtimaan sitä, miten hyvin se onnistuu toimittajalta, jonka oletetaan tekevän yhdeltä keikalta materiaalia viiteen eri kanavaan ja mielellään mahdollisimman nopeasti.

Trendin ja Lily-yhteisön toimituspäällikkö
Laura Kangasluoma Sanomain Säätiön
Stipendiblogissa 22. elokuuta

Ranskalainen *Le Monde* -lehti päätti viime vuonna olla vastedes julkaisematta terroristien nimiä ja kuvia, koska se ei halua edesauttaa terroristien ”glorifiointia marttyyreiksi”. Jospa Suomen media menisi askeleen pidemmälle, tekisi jotain ennennäkemätöntä ja raportoi tulevaisuudessa murhaajien sijasta uhreista...

Kirjailija ja toimittaja Roman Schatz
Ilta-Sanomissa 27. elokuuta

Kun sananvapauttaan käyttävät tutkijat pelkäävät joutuviensa viha- ja lokakampanjoiden kohteeksi, se on yhteiskunnallinen ongelma. Yliopistossa verorahoista palkkansa saavan tutkijan anonymitettiin mediahaastattelussa ei yksinkertaisesti toimi. Valitettavasti tiedän päteviä tutkijoita, jotka eivät tästä syystä anna tästä nimenomaisesta aihepiiristä medialausuntoja ollenkaan.

Vapaa toimittaja Pasi Kivioja
Suomen Kuvalehdessä 30. elokuuta

Yleisin syy nimettömänä esiintymiseen on se, että puhuu niin tyhmiä, ettei sellaisia omalla nimellään kehtaa sanoa. Lehden ei pitäisi jättää lukijan arvailtavaksi, onko syy haastateltavan henkilöllisyyden piilottamiseen realistinen pelko tai aiheen arkuus vai se, että haastateltava yksinkertaisesti puhuu roskaa.

Kolumnisti Samuli Suonpää
Kirkko & Kaupungissa 30. elokuuta

uusiin tehtäviin

KUVA: JUUSO WESTERLUND

KUKA?

Niklas Thesslund, 39, aloitti Imagen päätoimittajana 1. syyskuuta. Hän siirtyi tehtävään *Imagen* toimituspäällikön paikalta. Aiemmin hän on työskennellyt muun muassa *Trendissä* ja *Veli-lehdessä*, *Divaanissa*, *Etelä-Suomen Sanomissa* ja mainostoimisto Blink Helsingissä. Hän on yhteiskuntatieteiden maisteri pääaineenaan sosiaalipsykologia.

Kaupunkilaisen asialla

Aiot tehdä Imagesta ”kaupunkilaisten välttämättömyysmedian”. Mitä se tarkoittaa?

Pääkaupunkiseutu kasvaa valtavaa vauhtia nyt ja tulevaisuudessa. Se aiheuttaa täällä asuville aivan omanlaisiansa paineita ja haasteita liittyen esimerkiksi asumiseen, talouteen tai vaikka lasten koulunkäyntiin. Kaupunkilainen välttämättömyysmedia kirjoittaa näkökulmallista featurea näistä aiheista imagemaisiin ideoihin.

Mitä muutat lehdessä?

Moni jo lehdessämme julkaistu artikkeli mahtuisi uuteen *Imageen* mennessä tullen. Enemmän kyse on sisällön rajaamisesta: mitä jätetään pois, mitkä ovat liian pieniä aiheita pitkillä artikkeleille. Kun lehdellä on maailmankuva ja raamit, näistä juttutasolle viety konsepti helpottaa lehden tekemistä ja antaa selkänajan rohkeudelle.

Olet työskennellyt hetken myös mainosalalla. Mitä se opetti?

Mielestäni ainakin jokaisen päälikkötoimittajan pitäisi kokeilla mainosalaa. Se elää aiheiden sijaan

ideoista, ja siksi mainosväki osaa ideoita. Toimittajat ovat usein parempia ampuamaan ideoita alas.

Miten Image pärjää taloudellisesti?

Lehti on voitollinen. Ilmoitusmyynti on ollut hyvää, ja lehteä tehdään melko pienillä kuluilla.

”Mielestäni ainakin jokaisen päälikkötoimittajan pitäisi kokeilla mainosalaa.”

Imagen bloggaajat saavat 150 euron kuukausipalkkion vain, jos heidän kirjoituksensa keräävät kuukaudessa yhteensä 30 000 latausta. Kuinka suuri osa bloggareistanne pääsee tähän?

Määrä vaihtelee kuukausittain kahdesta viiteen.

Eikö olisi reilua palkita bloggarit taloudellisesta riskistään isommalla korvauksella vaikka aina, kun kirjoitukset

keräävät yli 50 000 latausta?

Bloggarit kirjoittavat omista lähtökohdistaan ja kiinnostuksenaisteistaan ja omalla tahdillaan. Se on eri asia kuin tilata freelancerilta juttu tai kuvia lehteen. Bloggarit myös tietävät järjestelmän: jos he kirjoittaisivat blogiaan jollain toisella alustalla, he eivät voisi saavuttaa edes tuota tuloa.

Olet sähkökaveriesi mukaan herrasmies ja syöttelijä. Näkyykö sama tyyli työssäsi?

Eiköhän. Syöttäminen on joukkuepelin kuva, ja joukkuepelistä toimitustyössäkin on kyse. Päätoimittajan tehtävä on luoda toimitukseen ja avustajakuntaan sellainen ilmapiiri ja käytännöt, että syötöt napsuvat lapoihin.

Imagella on välillä ollut vierailevia päätoimittajia yhden numeron ajan. Jos pääsisit itse kuukaudeksi johtamaan toista mediaa, minkä valitsisit?

Erä-lehden. Se oli vuonna 1990 ensimmäinen aikakauslehti, johon rakastuin. *Erän* vanhoja vuosikertoja olen sittemmin perhesovun uhalta kuljettanut mukani muutosta toiseen.

Janne Salomaa

SATTUU TAPAHTUU

Mogulia tuuraamassa

Olin levy-yhtiön juhlassa tekemässä aikakauslehteen seurapiiripalstaa. Ennen lähtöäni olin sopinut, että teen vielä samaan lehteen sivun artikkelin nousevasta artistista.

Kun sain palstan kasaan, tunnelma juhlissa alkoi olla astetta riehakkaampi. Kysyin artistin promootorilta, josko voisimme siirtä jannun kanssa vähän rauhallisempaan tilaan tekemään haastattelua. Meidät ohjattiin tunnetun levymogulin huoneeseen.

Huone oli monella tapaa aivan kuin mikä tahansa toimisto, vain vähän tavallista suurempi. Seinällä roikkuvat kulta- ja platinalevyt muistuttivat toimialasta.

Työpöydän edessä oli kaksi tuolia, joista toiseen haastateltava istui. Minun oli luontevinta asettua vastapäätä, joten istuin mogulin työpöydän ääreen.

En vielä tänäkään päivänä tiedä, mikä minuun meni, mutta jostain syystä valta (jota minulla ei luonnollisesti edes ollut) kilahti hattuuni. Nostin jalat tuolin kaiteelle ja katsahdin vakavana haastateltavaa.

Jaahas, sitä mielittäisiin levytyshommiin!

Tokaisuni painikkeeksi (ja omasta haastattelustani vaikuttuneena) polttelin samalla muka sikaria kynälläni.

Tietenkin samalla hetkellä moguli astui huoneeseen. En tiedä, ihmettelikö hän raollaan olevan työhuoneensa ovea vai oliko hän oikeasti hakemassa viini- tai viskipulloa, jonka hän meille mumisi vain tästä ottavansa.

Minä ja artisti olimme jähmettyneitä paikallamme. Tervehtiminen olisi tuntunut typerältä, sillä olin hoitanut sen jo aikaisemmin. En sanonut mitään.

Kun ovi sulkeutui, haastateltava purskahti nauruun. Itse asiassa hän nauroi vedet silmissä. Minua nauratti vasta aika paljon myöhemmin.

Emilia Saloranta

KIRJOITTAJA ON FREELANCETOIMITTAJA JA SIVURAITEILLA-BLOGIN KIRJOITTAJA.

● KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Tarinoiden keskellä. Jasmina Kauta pyysi kirjeellä haastattelua kymmeneltä satunnaiselta ihmiseltä, ja kolme vastasi ja suostui. Jälkeenpäin hän on miettinyt, miten saisi ihmiset kertomaan myös kieltäytymisen syistä.

Kaikkien näköinen maailma

NINA ERHO, TEKSTI • KAI SINERVO, KUVA

Jasmina Kauta kokeili, millaisia jutunaiheita löytyy, kun sattuma valitsee haastateltavat.

Syksyllä 2015 **Jasmina Kauta**, 23, kuuli taksikuskilta kiehtovan sukutarinan. Sitten baarissa ryhtyi juttusille pariskunta, jonka vauva oli ensi kertaa hoidossa. Raskaus oli alkanut ensitreffeillä, vaikka nainen oli vuosia uskonut, ettei pystyisi saamaan lapsia.

Kautaa alkoi vaivata ajatus, että kertomisen arvoisia tarinoita on myös siellä, mihin omaa elämäänsä elävien toimittajien ideat eivät

yllä ja niillä, jotka eivät sovi median normaaleihin "tavisrooleihin". Ajatuksesta jalostui Haaga-Helian journalismiopintojen opinnäytetyö, jossa Kauta testasi, millaisia jutunaiheita löytyy satunnaisilta ihmisiltä.

Kauta kirjoitti käsin kymmenen kirjettä, joissa selosti projektinsa ja pyysi ottamaan yhteyttä. Kirjeet hän jakoi joulukuisena päivänä tarikan aika- ja paikkasuunnitelman mukaan liikennevälineisiin ja vastaantulijoille.

"Kirjeiden antaminen jännitti. Silti toteutin suunnitelman tarkasti, mikä pakotti ylittämään

omia ennakkoluuloja."

Parin päivän hiljaisuuden jälkeen vastauksia kertyi kolme. "**Mauri**" halusi auttaa projektissa mutta ei kertoa nimellään julkisesti mitään.

"Häneltä olisi voinut poimia idean juttuun ihmisestä, joka elää kahta toisistaan täysin erillistä elämää."

Terveyskeskuslääkäri **Eeva** oli perustanut perheen erikoisella tavalla, mutta Kauta tarttui tämän työkomennukseen Etelä-Sudanissa, koska maan tilanne on edelleen vaikea. Koulutussihteeri **Mari** harasti voimannostoa, mutta kie-

tovimmalta tuntui hänen kokemuksensa elämästä äärimmäisenä introverttina. Jutut, joihin Kauta otti myös kuvia ja teki taitot, ovat osa opinnäytetyötä.

Kauta myöntää, että myös sattumametodissa tulevat vastaan toimittajan valinnat, ja epävarmuutta on mukana normaalia enemmän. Silti hän rohkaisee kokeilemaan metodia laajentaaksemme ihmisten ja aiheiden valikoimaa, jonka perinteiset toimitusprosessit tuottavat.

"Tehtävämme on antaa kattava kuva maailmasta. Ei tehdä siitä vain journalistien näköistä." •

kolumni

Saamelaisista rakentavasti

Silmiini osui elokuussa europarlamentaarikko **Liisa Jaakonsaaren** twiitti: ”Saamelaiset ovat kansa, ei poliittinen liike. Siksi saamelaiset eivät ole ole kaikesta samaa mieltä.” @NiilasHolmberg. @radio-suomi

Tämä ilmeisesti saamelaistaiteilija **Niillas Holmbergin** lausuma toteamus on hätkähdyttävän yksinkertainen. Silti mediassa hämmästellään usein, miten riitaisia saamelaiset ovat. Yhtä lailla voisi hämmästellä, miksi osa suomalaisista kannattaa EU-jäsenyyttä ja osa ei, tai miksi osa lahtelaisista haluaa lihamukia esittävän patseen torille ja osa ei.

On tietysti totta, että saamelai-

ANNA-SOFIA NIEMINEN • sohvi.nieminen@gmail.com KIRJOITTAJA ON IMPROBATORIN PÄÄTOIMITTAJA JA VAPAA TOIMITTAJA, JOKA KUULUI UUSI INARI -VERKKOLEHDEN TOIMITUSKUNTAAN.

”Täytyy nähdä vaivaa, että etsii juttuihin rakentavia näkökulmia.

silla on kiistansa. Suurin kiista liittyy siihen, kuka saa määritellä saamelaisuuden. Määrittelykysymys on tärkeä, mutta ongelmallista on, että mistä tahansa saamelaisuuteen liittyvästä asiasta keskustellaankin, puhe tuntuu aina kääntyvän kiistoihin ja jostain suuttuneisiin saamelaisiin.

Kun teimme kollegoideni kanssa pari vuotta sitten *Uusi Inari* -verkkopaikallislehteä Inarissa, meitä

varoiteltiin, ettei kannata kirjoittaa mistään saamelaisuuteen liittyvästä – se kun on mahdotonta ilman, että joku saamelainen suuttuu. Emme kuitenkaan halunneet jättää käsittelemättä asiaa, joka on Inarissa niin läsnä ja oleellinen.

Esimerkiksi kollegani tekivät reportaasin, jossa nuoret saamelaiset pukeutuivat saamenpukuihinsa ja kertoivat suhteestaan pukuun.

Samalla tuli puhuttua saamelaisesta identiteetistä ja kulttuurista ja niiden muutoksesta. Yksikään saamelainen ei meidän tietääksemme suuttunut.

Saamelaisista kertova journalismi voi olla juuri tällaista: kunnioittavaa, rakentavaa ja avartavaa. Koska saamelaiset ovat normaaleja ihmisiä, heidät voi myös esittää sellaisina journalismissa. Heillä jokaisella on oma mielipiteensä siitä, kuinka paljon perinteistä saamenpukua voi muokata, ja oma kokemuksen siitä, mitä saamenpuku juuri hänelle merkitsee.

Totta kai myös kiistoista ja muista vaikeista asioista pitää kirjoittaa, mutta kunnioittavasti. Ei tarvitse esittää saamelaisia riitaisena joukkona sillä taustaoletuksella, että heidän pitäisi olla kaikesta samaa mieltä.

Toimittajien täytyy nähdä vaivaa siinä, että etsii juttuihin rakentavia näkökulmia ja pääsee eroon omista ennakoasenteista.

Demokratian ytimessä

MANU MARTTINEN, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Sakari Piippoa jännittää. Valokuvaajayhteisö 11-kollektiivissa jäsenenä oleva valokuvaaja on koostamassa ensimmäistä omaa näyttelyään.

Valokuvanäyttelyn järjestämisessä on omat kipupisteensä, mutta enemmän Piippoa jännittää se, että näyttelyssä on esillä hänen kuviaan, joista nousi viime syksynä suuri kohu.

Valtioneuvoston kanslian pomot halusivat estää Piippoa julkaisemasta hyvän maun vastaisina pitämiään kuvia ja uhkasivat Piippoa jopa oikeustoimilla.

”Minua mietityttää erityisesti se, että valtioneuvoston kanslian viestintäjohtaja [**Markku Mantila**, joka on jo jättänyt tehtävän] sanoi silloin, että oikeustoimia voidaan vielä jatkaa ’jos ne kuvat vielä jostain putkahtavat esiin’. Kyllähän se

mietityttää, että onkohan tämä nyt sitten sellainen *putkahdus*.”

Vnk:lla ei ole vireillä tai suunnitteilla oikeudellisia prosesseja Piippoa vastaan, kansliasta kerrotaan *Journalistille*.

Kokemukset valtioneuvoston kansliassa innostivat häntä pohtimaan edustuksellisen demokratian piirteitä, sen hienoutta, ja sitä kuinka arkiselta se näyttää.

Kielletyistä kuvista syntynyt kohu kirkasti ajatusta siitä, että että politiikan kuvaamiselle uudesta näkökulmasta on tilausta ja tarvetta. Seurauksena syntyi trilogia, joka on ”läpileikkaus poliittisen vallan toiminnasta ja sen arkisesta olemuksesta Suomessa”.

Kohukuvien lisäksi Piippo on kuvannut kunnanvaltuuston kokouksia ja äänestyspaikkoja.

Häntä mietityttää, miksi edustuksellinen demokratia ei tunnu

Vallan linnakkeella. Valokuvaaja Sakari Piippo Helsingissä sijaitsevan Kuntatalon Urbanisti-patsaalla.

enää toimivan, miksi niin moni jättää äänestämättä. Kuvien tarkoituksena on näyttää arkisesti ja rehellisesti se, missä ja miten politiikkaa tehdään ja ketkä sitä tekevät.

”Suomen politiikka on pieni-muotoista ja kuivakkaa asioiden järjestelyä puuviilupintaissa kokoushuoneissa. Se koostuu tavallisista ihmisistä harmaissa

vaatteissa huolehtimassa yhteisistä asioista. He houkuttelevat äänestäjiä makkaralla, kiistelevät kotikuntansa pyörteistä ja päivähoidosta sekä yrittävät parhaansa vakuuttaa toimittajia hyvistä aikeistaan”, todetaan näyttelyn kutsukirjeessä. ●

SAKARI PIIPPO:
VALOKUVANÄYTTELY: ERÄITÄ HUOMIOITA
SUOMEN POLIITTISET JÄRJESTELMÄSTÄ
GALLERIA LAPINLAHTI, HELSINKI 6.– 24.9.

Aikakauslehdistön voimainen

Päätoimittaja **Maire Varhela** (o.s. Raitasalo) kuoli äkillisesti 15. heinäkuuta Espoossa 88-vuotiaana keuhkokuumeeseen. Hän oli syntynyt 8. tammikuuta 1929 Helsingissä.

Varhelan toimittajan ura alkoi *Iltä-Sanomissa* 1952 ja jatkui *Helsingin Sanomissa* vuoteen 1967. *Helsingin Sanomiin* hän loi perhe-, ruoka- ja kuluttajasivut. Hän oli kuluttaja- ja palvelujournalismin uranuurtaja ja vaikutti Suomen kuluttajansuojalakien kehittämiseen.

Hän perusti Mannerheimin Lastensuojeluliiton jäsenlehdessä pohjalta vuonna 1967 *Kodin Kuvalehden* sekä vuonna 1974 *Suuri Käsiyökerho* -lehden. Varhela johti lehtiä yhtä aikaa kymmenen vuotta ja *Kodin Kuvalehteä* 17 vuotta.

Hän vetäytyi 55-vuotiaana

eläkkeelle 1984, mutta jatkoi loppuun asti puhujana, freelancekirjoittajana ja järjestöaktiivina. Varhelalta ilmestyi alan klassikko *Lihakirja* 1970 ja eläkkeellä kolme keittokirjaa.

Varhela toimi myös journalistiyhdistysten hallituksissa. Hän oli perustamassa Aikakauslehtien päätoimittajien yhdistystä 1979, toimi sen ensimmäisenä puheenjohtajana ja oli yksi yhdistyksen Julius-palkinnon saajista.

Sakari Sarkimaa

KIRJOITTAJA ON MAIRE VARHELAN ENTINEN TYÖTOVERI.

Ulkoasujen uudistaja

Toimittaja **Jorma Moilanen** kuoli kotonaan Iisalmessa 23. kesäkuuta sairauden muramana. Hän oli syntynyt Harlussa Sortavalan lähellä 21. kesäkuuta 1942.

Jomppa tuli *Iisalmen Sanomiin* keväällä 1965 kirjoittavaksi toimittajaksi. Toimitussihteerinä hän aloitti vuonna 1969 ja teki sitä työtä syksyyn 2003 eli työelämästä poistumiseensa saakka.

Toimitussihteerinä Jomppa näki koko lehdistön muutoksen ja murroksen. Hän aloitti kohopainoaikana ja teki sähköisen taiton ajanakin töitä yli kymmenen vuotta.

Hän oli suunnittelemassa ainakin yhtä isoa ja useita pienempiä ulkoasu-uudistuksia.

Aprillipäivänä 1973 Jomppa oli perustamassa *Iisalmen Sanomien* toimitusosastoa. Hän toimi vuosia osaston puheenjohtajana ja muissa tehtävissä.

Työn vastapainoksi Jomppa

harrasti liikuntaa. Viimeisinä työvuosinaan hän toteutti pitkäaikaisen haaveensa ja osti veneen. **Annikki**-puolison kanssa Pinjalla veneillessä lähivedet tulivat tutuiksi.

Jomppa oli innokas musiikki. Kanttorin poikana hän sai itseoikeutetusti johtaa yhteislauluja työporukan illanvietoissa.

Ihmisenä ja ystävänä Jomppa oli herrasmies, aina ystävällinen, avulias ja lojaali.

**Lassi Keinänen
Kai Luttinen**

KIRJOITTAJAT OVAT JOMPPAN TYÖKAVEREITA JA YSTÄVIÄ.

Julkisen sanan neuvosto etsii vakinaista

VALMISTELEVAA SIHTEERIÄ

JSN:n toimistoon Helsingin keskustassa 1.1.2018 alkaen.

Tehtävä tarjoaa mielenkiintoisen näköalapaikan mediamaailmaan.

Neuvostolla on kaksi valmistelevaa sihteeria. He vastaavat kanteluiden käsittelystä, neuvostolle menevien päätösesitysten valmistelusta sekä muusta neuvoston käytännön toiminnasta.

Tehtävä edellyttää journalismin etiikan ja media-alan tuntemusta, analyttisyyttä, tarkkuutta ja yhteistyökykyä sekä erinomaista kirjallista ilmaisutaitoa.

Juridiikan tuntemus sekä hyvä ruotsin ja englannin kielen taito ovat eduksi.

Toimita vapaamuotoinen hakemus, palkkatoive, cv ja mielellään myös jokin tekstinäyte 30.9. mennessä osoitteeseen ilmoittautuminen@jsn.fi sekä postitse osoitteeseen:

JSN, Fredrikinkatu 25 A 8, 00550 Helsinki.

Lisätietoja antaa JSN:n puheenjohtaja Elina Grundström

(050 5410 479) tiistaina 12.9., 19.9. ja 26.9. klo 14–16.

www.jsn.fi

Itsenäinen toimittaja

Toimittaja **Kaija Aho** (o.s. Laaksonen) kuoli 9. elokuuta sairauskohtaukseen kotonaan Keravalla. Helsingiläistytö kävi syntymässä Kuopiossa 25. lokakuuta 1941.

Aho työskenteli *Helsingin Sanomissa* 40 vuotta, josta pääosan paikallisuutisia jahdattiin. Hän aloitti kesätoimittajana 1962. Vuonna 1972 Ahosta tuli Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen reportteri, sen jälkeen kunnallistoimittaja Vantaalle ja Sipooseen. 1990-luvulla Aho oli Järvenpään, Keravan ja Tuusulan toimittaja. Eläkkeelle hän jäi kaupunkitoimituksesta 2002.

1970-luvulla toimituksen johto ajatteli, että paikallisuutisoiti vaati seuranta-alueella asumista, ja Aho vei kotinsa Kirkkonummelle. Ahon työskennellessä Vantaalla ja Sipooseen toimitajat haluttiin koota yhteen. Sipooseen muuttanut Aho vetosi

asumispakkoon eikä luopunut kotityöskentelystä.

Aho oli itsenäinen toimittaja, jonka mielestä kotona työskentely oli tehokasta. Työpaikalla aikaa hukattiin kokousteluun ja seurusteluun. Niinpä harva työtoveri tunsi yksityisen Kaijan, jolla oli enemmän ystäviä kuin puutarhatalkoissa tarvittiin.

Aho oli kolmesti naimisissa, ja hänellä on kaksi lasta. Tytär **Hanne Aho** on Journalistiliiton puheenjohtaja.

Kaarina Sinerkari

KIRJOITTAJA ON KAIJA AHON ENTINEN ESIMIES.

Työtila. Elina Salosen keittiö toimittaa myös työhuoneen virkaa. Luonnon ympäröimässä lähiössä käännösurakoihin on helppo keskittyä. "Olen täällä kuin herran kukkarossa", Salonen sanoo.

Työ, jossa on tilaa hengittää

MARJA HONKONEN, TEKSTI • KAISU JOUPPI, KUVA

Mediakunta auttoi Elina Salosen ammattimaisen freelanceuran alkuun. Osuuskunta kasvaa edelleen.

Lähimetsään näkee hyvin sohvaa nurkasta. Siihen kääntäjä **Elina Salonen** istuu, kun on tarve "olla läsnä". Kotonaan Keravalla työskentelevä Salonen nauttii omakotilähiön hiljaisuudesta.

"Pyrin työskentelemään kahdeksasta viiteen. Välillä kuitenkin irtaudun työstä vain olemaan ja tiedostamaan tämän hetken", Salonen kertoo.

Kääntämisen, kustannustoimittamisen ja somen parissa työskentelevä Salonen ryhtyi freelanceriksi todettuaan, että oli harhautunut kustantamourallaan kauas siitä, mitä oikeasti halusi tehdä.

Aluksi itsensä ja uuden uran etsiminen tarkoitti työttömyyttä. Salonen oli epävarma, sopisiko vapaa työtapo todella hänelle. Toiminimen perustaminen tun-

tui liian isolta askeleelta.

Sitten tuli Mediakunta, kuin vastauksena Salosen toiveisiin. Se oli turvallinen tapa saada freelanceuraan vauhtia.

Salonen on edelleen virallisesti työtön, mutta tukeutuu ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan enää harvoin.

Työn ja etuuksien yhteensovittaminen on vaatinut sitkeyttä ja järjestelmällisyyttä.

"Tämä on ollut vähän pioneeri-homma", Salonen sanoo.

JOURNALISTILIITON perustamaan osuuskunta Mediakuntaan kuuluu yli 120 jäsentä. Tekijöiden kirjo on moninainen niin ammatin, iän, asuinpaikan kuin työmäärien ja laskutuksen suhteen.

Jäsenmäärä on toiminnanjohtaja **Maiju Mitrusen** mukaan edelleen kasvussa. Siihen pyrittiin myös päätöksellä pienentää ja porrastaa prosenttiperustaista palvelumaksua, jota pidettiin liian suurena.

"Uudistuksella haetaan lisää jäseniä ja reiluutta: nyt he, jotka käyttävät palveluitamme eniten, myös hyötyvät eniten", Mitrusen kertoo.

Muutos kasvattaa myös Salosen tilipussia. Palvelumaksun suuruutta painavampi syy liittyä hänelle oli kuitenkin Mediakunnan antama muu tuki. Apua on saanut muun muassa työn hinnoitteluun.

"Aiemmin työskentelin pilkkahinnalla, vaikka olen korkeakoulutettu ihminen."

Mediakuntalaiset tapaavat kuukausittain, ja keskustelu omassa Facebook-ryhmässä on aktiivista. Salonen on osallistunut sosiaaliseen toimintaan satunnaisesti.

Tunne yhteisöön kuulumisesta on silti vahva, ja se tukee uutta ammatti-identiteettiä.

Tärkein Saloselle on työ, jossa voi olla vapaa ja hengittää.

"Olen löytänyt keinot tehdä elämästäni sellaisen, joka sopii juuri minulle." •

LIITTO TUTKII LOMA-ASUNNON HANKINTAA KESKI-EUROOPASTA

Journalistiliitto selvittää mahdollisuuksia hankkia loma-asunto Keski-Euroopasta. Liiton hallitus päätti kokouksessaan 25. elokuuta teettää asiasta selvityksen.

Liiton toimiston tehtäväksi annettussa selvityksessä on määrä tarkastella, voitaisiinko huoneisto jossakin eurooppalaisessa kaupungissa liittää osaksi liiton jäsenten vapaa-ajan palveluiden kokonaisuutta.

Selvityksen kohteena ovat kustannukset ja niiden kattaminen sekä käytännön järjestelyt ja sopivien tilojen tarjonta.

Hallitus päätti myös, että Inarin Saariselällä sijaitseva lomakiinteistö säilytetään ja siihen kuuluvan Tunturimajan asuintilat kunnostetaan nykyajan tarpeita vastaaviksi. Myös majan yleisissä tiloissa tehdään tarvittavia päivitysremontteja.

Toilla on tarkoitus lisätä majan houkuttelevuutta ja käyttöastetta. Saariselälle ja muihin Lapin matkailukohteisiin on viime aikoina kohdistunut kasvavaa yleistä kiinnostusta.

Esillä oli myös vaihtoehto Saariselän kiinteistön pilkkomisesta ja osittaisesta myynnistä sekä koko kiinteistöstä luopuminen. Päätös asiasta syntyi äänin 8-3.

Vierumäellä sijaitseviin lomahuoneistoihin hallitus päätti teettää pinta- ja kylpyhuoneremontit.

Markku Lappalainen

FREELANCEREILLE KIINTEÄ JÄSENMAKSU

Journalistiliiton hallitus esittää joulukuussa kokoontuvalle liiton syysvaltuustolle, että työttömyyskassaan kuulumattomien freelanceiden jäsenmaksussa siirytään kiinteään kuukausimaksuun.

Palvelujohtaja **Simon Huldén** sanoo, että nykyinen järjestelmä on kohtuuttoman monimutkainen. Freelancejäsenen on joko laskettava ansionsa edellisvuoden verotuksen perusteella tai arvioitava se tulevien ansioiden mukaan, mikä teettää työtä ja aiheuttaa sekaannuksia.

"Kiinteä kuukausimaksu on yksinkertainen ja selkeä. Se on jäsenen näkökulmasta käytännöllinen", Huldén sanoo.

Markku Lappalainen

Saariselän Tunturimajan oleskelutila.

HAE VIRKISTYSTIPENDIÄ

Journalistiliiton jäsenten stipendit käytettäviksi lomiin Saariselällä ja Vierumäellä ovat jaossa. Hakuaika päättyy **29.9.2017 klo 16**.

Virkistysstipendi oikeuttaa viikon maksuttomaan oleskeluun vuonna 2018 sesonkien ulkopuolella Saariselän Tunturimajalla (enintään 30 kpl) tai Vierumäen lomatalossa (enintään 5 kpl). SJL maksaa saajan matkakuluja.

Stipendien jakoon vaikuttavat sosiaaliset ja taloudelliset syyt, työkyvyn ylläpitäminen tai toiminta liiton luottamustehtävissä. Lisäksi stipendien saajan on täytynyt olla SJL:n jäsen vähintään vuoden.

Sähköinen hakulomake löytyy osoitteesta **www.journalistiliitto.fi lomakkeet** -linkin takaa.

Lisätiedot: Annamari Schildt 044 500 0013 ja liiton verkkosivulta.

REKREATIONSSTIPENDIER

Ansökningstiden går ut **29.9.2017 kl 16**

Läs **www.journalistiliitto.fi/se/**

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti

93. vuosikerta 8.9. 2017

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIIHTEERI/
REDAKTIONS-SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRUCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISSAIKATAULU

11/2017 aineisto **20.9.**
ilmestyy **29.9.**

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

**VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.**

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarekatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Kylmää kyytiä

Kanoottipoolo lataa toimittaja Eero Mäntymaan akut, vaikka hän melan ja vastustajan kanssa vääntäessään saa itsensä mustelmille.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • VILLE MÄNNIKÖ, KUVA

” Haluatko olla nykypäivän gladiaattori?” kysyi juliste Kotkan Metso-
lan ala-asteen käytävällä, kun **Eero Mäntymaa** oli 11-vuotias. Hän halusi ja päätyi kanoottipoolokurssille.

Kanoottipoolo on joukkuepallopeli, jossa pelaajat istuvat kajakin kyydissä. Viisihenkiset joukkueet pyrkivät saamaan pallon maaliin joko melalla tai käsillä.

Helppoa lajin opettelu ei ollut Mäntymaalle. Hän oli luokan pienimpiä, mutta joutui käyttämään aikuisten varusteita. Kajakissa jalka ei ylettänyt tuille.

”Oli kuitenkin hienoa oppia jotakin, mitä juuri kukaan muu ei osannut tehdä, ja treeneissä oli aina hauskaa”, Mäntymaa muistelee.

Parasta oli pooloporukan joukkuehenki ja kannustava ilmapiiri. Kotkan Melojen pikkujouluissa jokainen junnupooloilija sai käsin piirretyn joulukortin yksilöllisellä tsemppiviestillä. Mäntymaata muistutettiin olemaan välittämättä pienestä koostaan ja keskittymään hyvään meininkiin.

”Meitä valmentanut kolmekymppisten ukkojen porukka ei opettanut vain pooloa, vaan antoi eväitä elämän suureen joukkuepeliin.”

SUOMESSA ON VAIN noin sata kanoottipoolon harrastajaa ja seuroja viidellä paikkakunnalla. Vähäisten pelimahdollisuuksien takia Mäntymaa lopetti lajin 20-vuotiaana. Kolme vuotta sitten hän muutti Helsinkiin ja löysi poolon uudelleen.

Ylessä työskentelevä Mäntymaa treenaa nyt pari kolme kertaa viikossa Merimelojen poolokentällä Töölön edustalla. Talvisin seura harjoittelee uimahallissa.

Kanoottipoolossa on paljon tiukkoja kaksinkamppailutilanteita, joten ruhjeita ja

mustelmia tulee jatkuvasti. Pahoja loukkaantumisia Mäntymaalle ei ole kuitenkaan sattunut. Turvavarusteina lajissa käytetään kasvosuojallisista kypärää ja iskuilta suojaavia liivejä.

Työasiat unohtuvat treeneissä totaalisesti, vaikka joukkuekaverit piruilevatkin välillä ”Ylen punavihermädtäjälle”.

Tosit toimiin päästääkseen pooloilijoiden

”Ukkojen porukka ei opettanut vain pooloa, vaan antoi eväitä elämän suureen joukkuepeliin.

on yleensä lähdeittä lähimaihinkin, koska Suomessa järjestetään harvoin turnauksia. Reissut ovat usein rankkoja: parissa päivässä pelataan vähillä yönillä monta ottelua, hytistään avovedessä ja vedetään märät varusteet yhä uudelleen päälle.

”Silti, vaikka on kuluttanut itsensä fyysisesti täysin loppuun, tuntee olonsa lopulta latautuneeksi.”

Kovissa turnauksissa suomalaisjoukkueilla ei ole mahdollisuuksia pärjätä, mutta alemman tason turnauksista Mäntymaan joukkue on saavuttanut mitaleita.

Toimittajan tavoitteet lajissa eivät liity kuitenkaan omaan menestykseen, vaan suomalaisen pelikulttuurin kehittämiseen. Vaikka lajin suosio kasvaa maailmalla, Suomessa pieni harrastus uhkaa käydä yhä pienemmäksi.

”Se tarkoittaa, että kaltaisteni ukkojen pitäisi aloittaa tulevien gladiaattorien valmennus.” ●

VAPPAALLA

EERO MÄNTYMAA

● 32-vuotias
helsinkiläinen toimittaja.

● Työskennellyt Ylessä
vuodesta 2010, nykyisin
Yle Uutisissa.

● Koulutukseltaan
filosofian maisteri ja
medianomi.

● Harrastaa kanootti-
poolon lisäksi lenkkeilyä,
uintia, sulkapalloa, kita-
ran soittoa, lukemista
sekä oluen valmistusta.

◀ **Kovaa peliä avovedessä.**
Kesäkaudella Eero Mäntymaa treenaa kanoottipooloa Helsingissä Töölön edustalla Sibeliuksen puiston ja Rajasaaren välissä olevalla Merimelojien poolokentällä.

Yle on kieltäytynyt julkistamasta tietoja vastaavan päätoimittajan paikan hakijoista. Kun tietoa ei ole, Takasivun on pakko spekuloida.

ARVIO HAKIJAN OMINAISUUKSISTA:

 = Journalismi

 = Lobbauskyyvyt

 = Tunnetaidot

 = Juonittelu

Antti Rinne

SDP:N PUHEENJOHTAJA,
SYNNYTYSTALKOOPÄÄLLIKKÖ

Kokenut someilmiöiden isä saattaa olla pian-kin työmarkkinoiden käytettävissä. Vaarana kuitenkin on, että Rinne nelinkertaistaa Ylen henkilöstön.

Elina Grundström

JSN:N PUHEENJOHTAJA, ETIIKAN YLIPAPITAR

Linjasi jo viime keväänä Ylen journalismia, joten eiköhän vain tehdä tästä virallista.

Eronen, Liski ja Vuorikoski

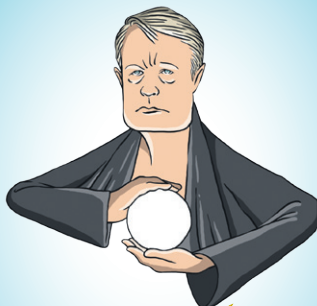
KOLMIPÄINEN VALLAN VAHTIKOIRA

Troikka tietää kaikkia paremmin, miten Ylen pitäisi tehdä journalismia. Tämän kerberoksen ohi sopii yrittää painostaa toimittajia.

Matti Apunen

EVA:N JOHTAJA, ORAAKKELI

Oli tehtävä mikä tahansa, ensimmäisenä tulee mieleen Matti Apunen. Samalla selviäsivät viimein Ylen toimittajien puoluekannat.

Ulla Appelsin

ILTA-SANOMIEN PÄÄTOIMITTAJA,
KANSAN KIIHOTTAJA

Appelsinin sormi on ikuista talvisotaa käyvän kansan pulssilla, ja hän tietää keinot myös sykkeen nostamiseen. Loppuisi se suvakien perustuslakihöpötys Ylen kanavilla.

Markku Mantila

EX-VIESTINTÄJOHTAJA, TALON MIES

Mantilalla on vahvat näytöt siitä, ettei hän pysty tanssimaan Juha Sipilän pillin tahdissa. Hyppääminen Atte Jääskeläisen entisiin tehtäviin olisi ainoastaan luonteavaa.

Antti Pelttari

SUOJELUPOLIISIN PÄÄLLIKKÖ, SALAINEN AGENTTI

Poikkeukselliset tiedonhankintakeinot saatasiin kunnolla käyttöön, vaikka Ylen hallitus on juuri päässyt salailun makuun. Talon likapyykkeitä ei enää pestäisi julkisuudessa.

Ransu-koira

PITKÄN LINJAN YLELÄINEN

Journalistin toimitus

ALAN "JOHTAVA" AUKTORITEETTI

Urho Kekkonen

KESKUSTATAUSTAINEN JURISTI

Tommi Parkkonen

TOIMITTAJA, JOLLE SIPIÄ EI SOITTELE

Erkki Tuomioja

HYVIEN KYSYMYSTEN ASIAANTUNTIJA